

## ДОКЛАД

за извършената проверка по процедура за програмна акредитация на специалност от регулираните професии „Архитектура“, област на висше образование „Технически науки“, във Висшето строително училище „Любен Каравелов“

---

ОТ ЕКСПЕРТНА ГРУПА В СЪСТАВ:

Проф. д-р арх. Антон Гугов, БАН – ръководител ЕГ

Доц. д-р арх. Елена Димитрова, УАСГ – член на ЕГ

Наблюдаващ процедурата член на ПК: доц. д-р арх. Боян Георгиев

---

Експертната група и наблюдаващият процедурата са определени с решение на Акредитационния съвет НАОА (Протокол № 19 от 27.07.2017 г.)

## **СЪДЪРЖАНИЕ**

---

---

- 1. Изпълнение на препоръките от предходната акредитация**
- 2. Проверка по изпълнението на критериите за програмна акредитация на специалност от регулираните професии в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/, приети от АС на НАОА на 20.10.2016 г.**
- 3. Приложения: таблици /задължителни и по избор/**

## **Уважаеми г-н Председател на ПК по технически науки,**

Експертната група (ЕГ) в изпълнение на решение на Акредитационния съвет на НАОА (Протокол № 19 от 27.07.2017 г.) в съответствие с чл. 81, ал. 1, т. 6 б от ЗВО, чл. 50, ал. 1 и ал. 2 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) Критерии за оценяване на програмна акредитация на специалност от регулираните професии в съответствие с ESG-част 1 (1-10) и по смисъла на чл.78, ал.3 от ЗВО, посети Висшето строително училище /ВСУ/ “Любен Каравелов”, гр. София в периода 28.11.2017 г. – 29.11.2017 г. по предварително съгласувана работна програма и проведе срещи с ръководството на висшето училище (ВУ), с преподаватели, студенти и докторанти, както и с потребители на кадри, дипломирани във ВСУ. Групата се запозна с учебните планове и програми, стратегията за осигуряване на качеството на обучението, кариерния център и с условията на обучение.

На тази база, както и след анализа на фактите и обстоятелствата, отразени в доклада-самооценка на ВУ и проверката за изпълнение на критериите за програмна акредитация на професионално направление, експертната група **установи** следното:

### **1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ**

В резултат на проведената процедура за програмна акредитация на специалност от регулираните професии “Архитектура” във Висше строително училище „Л. Каравелов“ Акредитационният съвет на НАОА е дал (с писмо изх. № 390/02.04.2012 г.) следните препоръки на ръководството на ВСУ:

**Препоръка 1:** Сегашните „факултативни” дисциплини да се оформят като избираеми, каквито те са всъщност. Да се структурират нови факултативни. Срок – 01.09.2012 г.

След решение на Факултетния съвет на Архитектурния факултет от 20.09.2012 г. факултативните дисциплини от учебния план са оформени като избираеми дисциплини. През 2014 г. е променен Правилникът за учебната дейност на ВСУ “Л. Каравелов”, като чл. 14 позволява за всеки семестър преподавателите да могат да предлагат избираеми или факултативни дисциплини. За летния семестър на 2014/15 учебна година в Архитектурния факултет са приети 25 избираеми и факултативни дисциплини, от които 19 за специалност „Архитектура“. От 4 факултативни дисциплини 3 са нови, а от 21 избираеми дисциплини – 7 са нови. **Препоръката е изпълнена.**

**Препоръка 2.** Да се увеличи делът на избираемите дисциплини с практическа насоченост. Срок – 01.09.2012 г.

До септември 2012 г. е подготвена и приета промяна на учебния план за специалност Архитектура, като 5 от приетите 9 нови избираеми дисциплини са с практическа насоченост. След промяна на Правилника за учебната дейност за летния семестър на 2014/15 учебна година за специалност „Архитектура“ са приети 19 избираеми и факултативни дисциплини, от които 8 дисциплини са с практическа насоченост. Актуализирано е учебното съдържание на лекционните курсове и в дисциплините по проектиране, като са включени актуални примери от практиката. Със студентите от V курс се провеждат избираеми дисциплини, свързани с новости в архитектурата и градоустройството; от 2015/16 учебна година е въведена избираема дисциплина „Професията архитект“. Предприетите действия създават предпоставки за по-голям избор от страна на студентите за запознаването им със съвременната архитектурна практика. **Препоръката е изпълнена.**

**Препоръка 3.** Да продължи изпълнението на програмата за развитие на преподавателския състав за привличане и израстване на млади, перспективни кадри с оглед намаляване средната възраст на академичния състав. Срок – постоянен с ежегодно отчитане.

Положени са значителни усилия в подкрепа на развитието на млади, перспективни кадри. В периода 2015-2017 г. 5 млади преподаватели са получили академична длъжност „гл. асистент” и 7 преподаватели - академична длъжност „доцент”. Между 2012 и 2015 г. трима преподаватели са

получили академична длъжност „професор“. През 2014 г. трима преподаватели успешно са защитили ОНС „Доктор“. Още двама са защитили докторските си дисертации през 2017 г. във ВСУ, след получена програмна акредитация на докторски програми в професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, област Технически науки. През 2015 г. е присъдена една научна степен „Доктор на науките“. **Препоръката е изпълнена.**

**Препоръка 4.** Да се подобри мобилността на студенти и преподаватели. Срок – постоянен с ежегодно отчитане.

Предприети са действия, подобряващи условията за международна и национална мобилност на студентите и преподавателите. Подписани са споразумения за сътрудничество, рамкови договори или меморандум за разбирателство с над 20 чуждестранни университети и висши училища. През м. септември 2016 г. е подписан Договор № 2016-1-BG01-КА103-023307 между ВСУ „Л. Каравелов“ и Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР), в резултат на което е успешно осъществена както студентска мобилност (изходяща и входяща), така и изходяща преподавателска мобилност в рамките на програми Еразъм и Еразъм+. **Препоръката е изпълнена.**

**Препоръка 5.** Да продължи работата за модернизация на материално-техническата база, особено за обучението в строителните дисциплини. Срок – 01.09.2014 г.

Предприета е значителна модернизация на материално-техническата база в Лабораторно-изследователският комплекс (ЛИК), където по учебния план преминават и студентите по специалност „Архитектура“. Към края на 2016 г. общият брой на лабораториите на ЛИК е 6, а на кабинетите на ЛИК – 3. Всяка лаборатория на ЛИК има отличителни черти (наименование; обхват на дейността (описание на учебната и научната дейност); материална база; техническите средства и компютърно-информационните ресурси, които са обявени на собствена страница на сайта на ВСУ. Архитектурният факултет има една лаборатория по „Информатика и 2D проектиране“, която е изградена към катедра „Информатика, визуални изкуства и комуникации“.

Извършен ремонт и обзавеждане на Студентска архитектурна работилница, открита през ноември 2013 г. В нея по ред и правила, създадени и спазвани от студентите от Архитектурния факултет, се работи, както по задачи, свързани с учебния процес, така и по подготовка на проекти за конкурси и по други извънучебни прояви. Организиран се обсъждания, дискусии, лекции и други дейности, предложени от студентите. Освободена и ремонтирана е зала при входа на Учебния корпус, предназначена за изложби на наградени на конкурси студентски проекти и за дипломни работи, отличени с висока оценка. Там се представят и изложби на проекти от международни изяви, научно-изследователски проекти и др. Към датата на посещението на Експертната група учебния процес беше пренасочен към бл. 2 поради извършвани ремонтни дейности за модернизиране на съществуващи учебни зали. **Препоръката е изпълнена.**

**Препоръка 6.** Да се разшири участието на преподаватели и студенти в научноизследователски проекти и в публикационната дейност у нас и в чужбина. Срок – постоянен с ежегодно отчитане.

В Нормативите за годишната учебна заетост на АС на ВСУ „Л. Каравелов“ от 2015 г. е предвидено намаляване на последната с до 50% за сметка на извършваната от даден преподавател научна дейност (нормативната заетост се намалява с по 30 часа за всяка публикация в списание с импакт фактор). Правилникът за атестиране на академичния състав също залага високи изисквания към научната дейност на всеки преподавател. В рамките на финансираните научно-изследователски проекти се оказва подкрепа на преподаватели, докторанти и студенти за участие с презентации, постери и доклади в български, регионални и международни научни форуми и конкурси.

Финансира се разработването на научноизследователски проекти в съответствие с Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 и с приоритетните направления на научните изследвания на ВСУ. Ежегодно се организира Международна научна конференция, към която има нарастващ интерес от страна на чуждестранни и български учени, докторанти и студенти; привличат се спонсори и съорганизатори. Осъществява се издателска дейност в съответствие с образователната и научната специфика на ВСУ. Работи се за създаване на мотивация за научна дейност у студентите, като се изисква включване на студенти в разработваните изследователски проекти във ВСУ. **Препоръката е изпълнена.**

**ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА специалност от регулираните професии В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 4/**

**Стандарт 1 „Политика за осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 1.1.** „При извършване на обучение в специалност от регулираните професии се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“

**По 1.1.1.** ВСУ организира обучение в професионалното направление в избрани образователно-квалификационни степени и форми на обучение в съответствие със своята мисия, цели и задачи.

Процедурата на предходната акредитация е открита от Акредитационния съвет на НАОА на 20.10.2011 г. (Протокол №28) въз основа на заявление №639/15.09.2011 г. На заседание проведено на 22.03.2012 г. (Протокол №6) Акредитационният съвет на НАОА приема доклада на Постоянната комисия по технически науки и военно дело и Експертната група и с писмо изх. № 390/02.04.2012 г. НАОА уведомява ръководството на ВСУ за резултата от проведената процедура за програмна акредитация на специалност от регулираните професии “Архитектура” във Висше строително училище „Л. Каравелов“ - дадена програмна акредитация до 22.03.2017 година.

ЕГ установи, че във ВСУ функционира добре развита система за управление на качеството, която обхваща всички нива и дейности. На страницата на ВСУ ([www.vsu.bg](http://www.vsu.bg)) са публично оповестени нормативни документи, регламентиращи качеството на обучението. От 08.06.2005 г. във ВСУ действа Наръчник по качеството, който взема предвид изискванията на преките потребители (студенти и докторанти) и други заинтересовани страни (държава, общество, работодател). По този начин се формира организационна култура за качество в начина на работа и живот във ВСУ, относима към общовалидни европейски ценности. Има ясно разпределение на задачите по отношение контрола на качеството на обучението между катедри, факултети и ректорско ръководство в нормативните документи на висшето училище.

Мисията и целите на ВСУ „Л. Каравелов“ са ясно дефинирани и публично оповестени ([www.vsu.bg](http://www.vsu.bg)). Те свързани с преподаване и изследователска дейност в областта на архитектурата и строителството: осъществяване на висше архитектурно и инженерно-строително образование (степени бакалавър, магистър, доктор) на високо професионално равнище; създаване на възможности за следдипломна квалификация и специализация; провеждане на задълбочени научни изследвания и ползотворно сътрудничество с национални и чуждестранни обществени и частни институции. Наред с теоретичния аспект на образованието, ВСУ си поставя целта да възпитава и развива у бъдещите архитекти и строителни инженери и необходими практически умения.

Стратегията за развитие на ВСУ „Л. Каравелов“ определя приоритети, свързани с обществената му образователна и научноизследователска мисия: поддържане на високо ниво на образованието във всичките му степени, развитие на следдипломно и специализиращо обучение; активно участие в международно сътрудничество и европейска интеграция; съчетаване на научноизследователска, проектантска, експертно-консултантската и художествено-творческата дейности; кадрово и професионално развитие на академичния научно-преподавателски състав.

Обучението в специалност „Архитектура“ от професионално направление “Архитектура, строителство и геодезия” за придобиване на образователно-квалификационна степен “магистър” се осъществява в съответствие с изискванията на Закона за висшето образование, в редовна форма на

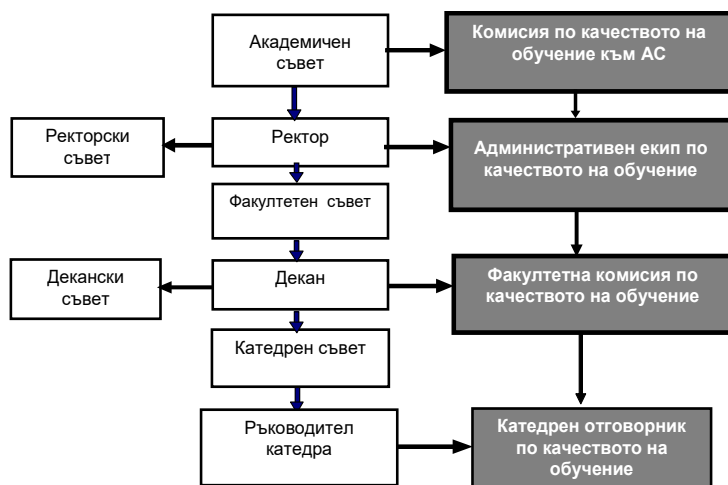
обучение за срок от 5.5 години в Архитектурния факултет към ВСУ „Л. Каравелов“.

Учебният план за специалността “Архитектура” е разработен при спазване на изискванията на Закона за висшето образование, Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, Наредбата за Единни държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността “Архитектура” на образователно-квалификационната степен “магистър” с професионална квалификация “архитект”, Правилника за дейността на ВСУ “Л. Каравелов” и изискванията на Националната агенция за оценяване и акредитация. Преподавателите за специалност „Архитектура“ обезпечават учебния план за специалността. Лекционните курсове се водят от хабилитирани преподаватели в научното направление и в частност в научната специалност.

**По 1.1.2.** Цялостната дейност на специалността „Архитектура“ е подчинена на институционалната система за качество, без да се пренебрегва спецификата им.

Целите на изградената система за управление и контрол на качеството на учебната дейност в специалността, са в пряка връзка с формулираната мисия и институционална стратегия на ВСУ „Л. Каравелов“. В рамките на правилниците на ВСУ „Л. Каравелов“ са фиксирани механизмите за контрол на основните критерии и параметри на учебния процес.

Политиката на ВСУ „Л. Каравелов“ по отношение на качеството нормативно се осигурява от Вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението на академичния състав (създадена през 2006 г.); провежда се съгласно Наръчник по качеството и методическо ръководство за прилагане и се контролира от зам.-ректорите, декана и ръководителите на основните звена, както и на съответните отговорници по качеството, назначени със заповед на ректора. Последно актуализиране на комисиите и на правилата за повишаване качеството на обучение е извършено през 2017 г.



Фиг. 1. Блок-схема „Административна структура на ВСОПКО и АС“

В Системата за управление на качеството (СУК) на ВСУ са регламентирани всички дейности по: обучение на студенти и докторанти за придобиване на архитектурна, инженерна и специална квалификация в областта на строителството, проектирането на сгради и съоръжения, строителната техника, технологиите и методите за организация и управление на инвестиционните проекти, необходими за отраслите на икономиката и държавните структури, по специалности, утвърдени от АС в съответствие с професионалните направления, посочени в ЗВО и класификацията на научните специалности; повишаване на квалификацията и придобиване на нова, чрез паралелно и следдипломно обучение през целия живот; научноизследователска, проектантска и конструкторска дейност. Като спомагателни процеси в СУК на ВСУ са определени всички дейности по извършване на

експертно-консултантска, стопанска, социална, спортна, информационна и други дейности.

За контрола върху качеството на обучение се грижи Комисия по качеството, назначената със заповед на Ректора. Съставът и отговорностите на Комисията по качеството към Академичния съвет, Административния екип, Факултетната комисия по качеството на обучение и Катедрения отговорник по качеството са подробно описани в Наръчника по качеството.

Основен документ, свързан с функционирането на системата за управление и контрол на качеството, е Правилник за атестация на академическия състав във ВСУ „Л. Каравелов“, въз основа на който се извършва атестация на академичния състав в съответствие с изискванията на чл. 57 (1) от ЗВО и вземането на управленски решения, свързани с неговото развитие.

Предоставянето на качествено обучение по специалност от регулираните професии „Архитектура“ е регламентирано в Наръчника по качеството и в съответните Планове по качеството.

**По 1.1.3.** ВСУ „Л. Каравелов“ изгражда и прилага политика за осъществяване взаимовръзката между научните изследвания и обучението в рамките на националния и институционалния контекст.

ВСУ определя стратегията си за развитие на научноизследователската дейност в съответствие със Стратегия 2020 на ЕС, Иновационната стратегия на Република България и мерки за нейната реализация, Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 г., Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г., Закон за развитието на академичния състав в Република България и др.

Основна роля за осъществяване на ефективна взаимовръзка между обучението и научните изследвания играе **Научноизследователският сектор**, който реализира своята дейност чрез приета Стратегия за развитие на НИД и подпомага факултетите при администрирането на научноизследователски теми, финансирани със собствени средства или със средства, предоставени от държавния бюджет. Стратегията за НИД отразява спецификата на архитектурно-строителната наука, залага постигането на световни и европейски стандарти. Научноизследователският сектор организира участието на преподавателите, научните сътрудници и докторантите в конкурсите на „*Национален фонд научни изследвания*“ и подпомага изготвянето на проекти с консултации в съответствие с изискванията на фонда. Начинът на финансиране на научноизследователските теми става въз основа на приети „*Правила за условията и реда за финансиране на научноизследователски теми във ВСУ със собствени и предоставени от бюджета средства*“. НИС организира ежегодни конкурси за разработването на научни проекти по предварително обявени приоритети и пакет от необходими документи за участие в конкурса. Финансират се две основни групи проектни предложения – проекти на общо основание и проекти за подпомагане на докторанти за подготовка и провеждане на експерименти по темата на дисертационния труд. В научноизследователските проекти специално се стимулира участието на млади учени в екипа, студенти и докторанти при включването им в научния колектив. Отделните етапи и окончателните резултати от научноизследователските проекти се докладват на научни семинари, специално организирани за целите на ежегодните конкурси. Конкурсните проекти по НИС се организират на база приети правила и процедури за участие и класиране.

По-голяма част от преподавателите, студентите и докторантите в АФ на ВСУ се включват активно при разработването и решаването на научноизследователски и проектантски задачи, участват с доклади и научни съобщения в научни форуми у нас и в чужбина. Като членове и ръководители вземат участие в регионални, национални и международни проекти, издават учебна, научна и справочна литература и извършват други дейности, които спомагат, заедно с преподавателската им дейност, за научното им израстване. Ежегодно се изготвят индивидуални годишни планове за НИД, както и такива по катедри. В края на всяка година се организира научноизследователски семинар, в който се представят и обсъждат проектите, получили финансиране по НИ, като колективите от преподаватели, докторанти и студенти имат възможността да споделят хода на работата си и

постигнатите резултати пред академичната аудитория на ВСУ „Л. Каравелов“. Описаните дейности се управляват, организират и подпомагат чрез изградените сектори и звена за обслужване, които включват: Компютърно-информационен комплекс (КИК); Научноизследователски сектор (НИС); Сектор “Сътрудничество”; Библиотека; Лабораторен сектор; Център за информация и кариера (ЦИК); Център за професионално обучение (ЦПО).

В началото на 2014 година на Ректорски съвет е обсъдена Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 и са приети приоритетни направления на научните изследвания на ВСУ: Устойчиво развитие в архитектурата и градоустройството; Архитектурно наследство; Теоретична, приложна и изчислителна механика; Нови материали и технологии; Строителни конструкции и сеизмично инженерство. От общо 31 научноизследователски проекта през 2014 г. в приоритетно научно направление „Архитектура и урбанизъм“ са разработени 10 бр.

В издавания *Сборник доклади на ВСУ „Л. Каравелов“*, в самостоятелни тематични броеве се публикуват анализите, основните изводи и резултати на научноизследователските разработки на преподавателите и на докторантите. Дейността по издаването на Сборника с доклади се подчинява на одобрения от Академичния съвет *Правилник за издателската дейност във ВСУ „Л. Каравелов“* и се ръководи от избрана редакционна колегия.

Установени са правила за финансова подкрепа на участието преподаватели, студенти и докторанти в научни форуми. При провеждането на научноизследователска дейност са гарантирани: правото на избор на научна проблематика; правото на участие на преподаватели, студенти, докторанти и специализанти в разработване проекти по национални и международни научни или образователни програми; всеки преподавател има право на творчески отпуск за преподавателите; свободен достъп до материалната база на ВСУ, осигуряваща възможност за научноизследователска дейност. Взаимовръзката между научните изследвания и обучението е осъществена и чрез изграждане на лаборатории за практически занятия, в които преподаватели, студенти и докторанти осъществяват съвместна научна дейност; привличане и задържане на млади и таланти хора в науката; монографии, научни и научно-популярни статии, публикувани от преподавателите, студентите и докторантите на ВСУ.

ЕГ констатира, че ВСУ „Л. Каравелов“ развива научноизследователска дейност, ефективно обвързана с образователния процес.

### **Критерий 1.2.** „Управление на качеството на образованието“

ЕГ установи, че във ВСУ се полагат целенасочени дългосрочни усилия за интегриране на архитектурното образование в Европейското образователно пространство чрез гарантиране на качествено на образование на студенти, докторанти и специализанти.

**По 1.2.1.** Има изградена организация за управление на качеството на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност.

За управление на образователния процес е разработена и внедрена вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав (ВСОПКО и АС). Тя е предназначена за постигане и поддържане на качество, съответстващо на националните и европейски стандарти, както и за осигуряване и предоставяне на студентите и обществото на обективна информация за равнището на обучение и за академичния състав на ВСУ.

ВСОПКО и АС е въведена като осъзната от академичното ръководство и академичния състав необходимост. Нормативните основания за въвеждането ѝ са свързани с чл. 6, ал. 4 на ЗВО. Вътрешна система за оценяване и поддържане качеството на обучение и на академичния състав



(ВСОПКО и АС) включва и проучване на студентското мнение най-малко веднъж на учебна година. Със заповеди на Ректора (№515 от 28.07.2006 г., №762/23.09.2008 г., №1180/29.12.2010 г. и №1127/24.11.2014 г.) са определяни съставите на отделните структурни звена за контрол на качеството на обучението и на академичния състав. Пълномощията и задълженията на членовете на отделните структурни звена за контрол на качеството на обучението и на академичния състав са посочени в Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС.

Учебната документация по специалността съдържа необходимите квалификационни характеристики, учебните планове и учебните програми.

Наблюдението на качеството на обучение по професионалното направление „Архитектура, строителство и геодезия“ се извършва от Комисията по качеството на Академичния съвет, която прави преглед и оценява специалностите периодично по ред, установен от Академичния съвет. Всяка специалност подлежи на оценяване в приетия срок по критериите на Системата, съгласно посочената периодичност от Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС.

Непрекъснатият текущ контрол се извършва в катедрите. Ръководителят на катедрата, която отговаря за обучението по съответната дисциплина, провежда разговори с титулярите на дисциплините на всеки две години, а за динамично променящите се дисциплини – ежегодно, и отразява всички промени в учебните програми, за постигане на по-добро качество на обучение.

Дипломирането на студентите се извършва по разработен и приет „Правилник за изготвяне и защита на дипломни проекти“.

Атестацията на преподавателите се провежда периодично, съгласно действащия Правилник за атестиране на академичния състав, който регламентира реда и начина за атестиране, в т.ч. органите по атестирането и критериите за оценяване. В Приложението към Правилника за атестиране подробно са указани стойностните оценки на отделните показатели, систематизирани в няколко основни направления: Учебна дейност, Научна дейност, Административна дейност, Експертни дейности, Творческо-проектантска дейност и Студентско мнение за преподавателите.

Оценяването на постигнатото качество се извършва чрез разработен цялостен инструментариум за контрол на качеството. Разработени са критерии и показатели за оценяване на специалностите, учебните дисциплини и преподавателите. Определени са коефициенти на тежест на източниците на данни по критерии. На тази база са разработени и се прилагат анкетни карти за преподавателите (за самооценка на преподаването, ползваните технически пособия и степента на реализацията на практическите цели) и за студентите (за оценяване качеството на обучението и обслужването с оглед спецификата на специалността).

ЕГ смята, че създадената система за оценяване и поддържане на качеството осигурява възможност за постоянен контакт между студенти и преподаватели и за активно включване на студентите в цялостно организираната система, предназначена да съдейства за ефективността на учебния процес. Периодично се провежда обучение на академичния състав за усвояване на принципите и изискванията на системата. Студентите задължително участват в оценяването на качеството на обучение чрез проведените анкети по учебните дисциплини и обслужването им от различните структурни звена. Участието на студенти в органите за управление също е възможност за обратна връзка към ръководството на ВСУ за качеството на обучението.

Контролът на качеството на учебния процес е институционализиран на различни нива, в съответните нормативни документи – регулиращи и контролиращи държавно регламентираната сфера на висшето образование. В рамките на правилниците на ВСУ „Любен Каравелов“ са фиксирани механизмите за контрол на основните критерии и параметри на учебния процес и е създадена организация за ръководство на образователната, научноизследователската и художествено-творческата дейности.

На основата на представените материали и анализи ЕГ смята, че качеството на обучението във ВСУ непрекъснато се усъвършенства. С оглед на необходимостта от обработване на все по-голям обем информация в бъдеще, би следвало да се преценят възможностите за въвеждане на

автоматизирана информационна система за контрол и управление на качеството на обучение и академичния състав.

**По 1.2.2.** Прилагат се правилата на етичен кодекс за осигуряване на академично единство, чрез който се гарантират залегналите в ЗВО академични свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация. Приети и оповестени са правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство.

В разговори с ЕГ академичното ръководство на ВСУ сподели, че в 80-годишната история ВСУ, при обучавани български студенти от различни етнически малцинства и чуждестранни студенти от цял свят (Франция, Турция, Виетнам, Танзания, Куба, Сирия, Мозамбик и др.), не е регистриран нито един случай на езикова, религиозна или расова нетърпимост.

С решение на Академичния съвет във ВСУ „Л. Каравелов“ е приет *Етичен кодекс*, който съдейства за поддържането на организационна култура, необходима за следването на основните цели на Висшето училище и за повишаването на общественото доверие в професионализма и морала на работещите в него. За реализацията на поставените цели са дефинирани основни ценности: компетентност, отговорност, почтеност, коректност, лоялност и уважение на достойнството и правата на личността. Специално място в кодекса е отделено на взаимоотношенията със студенти, докторанти и граждани. Съгласно кодекса преподавателите са длъжни да осигурят високо качество на обучението, безпристрастност, справедливост и коректност при оценяване на учащите се във ВСУ според недвусмислено формулирани, общи за всички студенти и предварително оповестени критерии. Студентите и докторантите са насърчавани да участват активно в образователния процес, създадени са им благоприятни условия за обучение и научна работа, съобразно техните образователни интереси. Всички преподаватели и служители се отнасят със студентите, докторантите и посетителите на училището по начин, който не накърнява достойнството им, не нарушава правата им, не ги дискриминира и не провокира конфликти. Назначена от Ректора Комисия по академична етика, съставена от представители на Академичния съвет, съблюдава спазването на Етичния кодекс, извършва проверки и следва да излиза със становища относно сигнали за нарушаване принципите и правилата на професионалната етика и да урежда възникналите конфликти чрез посредничество между страните. През последните 7 години няма случаи на нарушаване на етичните норми.

ЕГ установи, че във ВСУ „Л. Каравелов“ е налице нетърпимост към всякакви опити за непочтено отношение към образованието и науката. Използват се съвременни информационни и комуникационни средства и специализиран софтуер за разкриване и доказване на случаи на плагиатство и нерегламентирано преписване. Не са регистрирани случаи на изпитни измами и опити за плагиатство сред студентите и докторантите във факултета.

## **Стандарт 2 „Разработване и одобряване на програмите“ и съществуващите му критерии, а именно:**

**Критерий 2.1.** ВСУ „Л. Каравелов“ извършва обучение по специалността от регулираната професия „Архитектура“ като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и заинтересовани страни.

**По 2.1.1.** Програмите са разработени в съответствие с институционалната стратегия и имат ясно формулирани очаквани резултати от обучението. Професионалните и общите компетенции са определени като области от знания, умения и поведения и съответстват на получаваната подготовка и квалификация. Определянето на професионалните квалификации за отделните ОКС, осигурявани от учебните програми, се основава на анализи за потенциалните работни места и национални и международни проучвания относно развитието на пазара на труда.

Обучението по специалност „Архитектура“ като регулирана професия се извършва в Архитектурния факултет на ВСУ, като се изучава само в магистърска степен. Обучението е само в редовна форма и неговата продължителност е 5,5 години (10 семестъра с продължителност всеки по 15 седмици) и 450 ч. подготовка за защита на дипломна работа (11-ти семестър). За записване в тази специалност кандидат-студентите се явяват на конкурсен изпит по математика и рисуване. Състезателният бал на кандидат-студентите за специалността: „Архитектура“ (архитект) се образува като сума от: най-високата оценка от ДЗИ по математика и оценките от конкурсните изпити по математика при участие в някоя от сесиите; по-високата оценка по рисуване 1 част от сесиите, в които кандидат-студентът е участвал; по-високата оценка по рисуване 2 част от сесиите, в които кандидат-студентът е участвал. Броят на приеманите студенти е съгласно ежегодно Решение на Министерския съвет.

Учебната документация е изготвена съгласно Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на ОКС „магистър“ и съответства на целите на образованието в специалност „Архитектура“, чието съдържание и качество са в съответствие с целите на професионалното направление (специалността от регулираната професия) и изискванията на Директива 2005/36/ЕС /актуализирана с Директива 2013/55/ЕС. Учебното съдържание на дисциплината (за специалността от регулирана професия съгласно държавните изисквания) е организирано в обособени части, вкл. брой академични часове аудиторна заетост за всяка част.

АС на ВСУ е приел стандарти за изработване на учебна документация, квалификационни характеристики, учебни планове и програми. Учебното съдържание на дисциплините (за специалността „Архитектура“ като регулирана професия съгласно държавните изисквания) е организирано в обособени части, вкл. брой академични часове аудиторна заетост за всяка част, както следва:

- Задължителни дисциплини	3855 ч.
- Избираеми дисциплини	390 ч.
- Факултативни дисциплини	30 ч.
- Общо:	4275 ч.

В учебния план са заложили също 300 ч. извънаудиторна заетост за практики по основни дисциплини и 450 ч. за разработване на дипломна работа.

В изпълнение на препоръки 1 и 2 от предходната акредитация до септември 2012 година е променен учебният план за специалност „Архитектура“ - залегналите в него факултативни дисциплини са трансформирани в избираеми, въведени са нови факултативни дисциплини. След промяна на Правилника за учебната дейност за летния семестър на 2014/15 учебна година в Архитектурния факултет са приети 19 избираеми и факултативни дисциплини за специалност „Архитектура. В Приложение към доклада–самооценка са включени квалификационната характеристика и структурата на учебния план с продължителността на обучение по семестри, предвидените кредитни точки и форма на контрол. Специфичните професионални знания и и компетенции, които випускниците на ВСУ трябва да придобият в резултат на обучението в специалността са съобразени с квалификационната характеристика, изчерпателно са описани и са отразени в приетия учебен план.

ЕГ смята, че действащият учебен план създава необходимите предпоставки за овладяване на съответните знания и умения. Предвидената в Правилника за учебната дейност процедура за обновяване, корекции и актуализации на квалификационните характеристики и учебните планове позволява също така да се отчита динамиката на пазара на труда, потребностите на браншовите организации, фирмите–работодатели и други заинтересовани ведомства и институции, мнението на студентите с оглед подобряване качеството на обучение.

**По 2.1.2.** Периодично се систематизира информация от потребителите на кадри за връзката на учебните програми с актуалната практическа подготовка на студентите.

При разработването и при периодичното обновяване на програмата се вземат предвид следните фактори: анализ на възможните работни места, основани на изводи от разговори с потенциални работодатели и заключенията на национални и международни проучвания, относно развитието на науката и пазара на труда.

При посещението си във ВСУ на 29.11.2017 ЕГ беше запозната с прилаганата практика на регулярни контакти с водещи специалисти от КСБ, КИИП, МРРБ, КАБ, САБ, БИС, браншови организации и др., и различни административни ръководители, становищата на които са важен коректив за съвременните потребности от кадри. По време на проведената среща с потребителите на кадри и ръководството на ВСУ се дискутира осигуряването на актуална практическа подготовка на студентите чрез учебните програми.

Връзката на ВСУ с професионалната среда се осъществява по следните направления:

- съгласуване на квалификационни характеристики и учебни планове с потребители на кадри;
- участие на специалисти от водещи фирми при защита на курсови и дипломни проекти;
- фирмени презентации пред студенти (ВЕЛУКС, ВАУМИТ, Wienerberger и др.);
- провеждане на производствена практика на студенти по архитектура в подходящи обекти;

Поддържат се тесни контакти на преподавателите от ВСУ с катедри от други висши учебни заведения. Обмен на преподаватели се осъществява с Лесотехнически университет, УАСГ, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, БАН, Нов Български университет, и др. В този контекст се търсят възможности за подобряване на информационния обмен, отнасящ се до реализацията на професионалните кадри в различните сектори на науката, икономиката и управлението, с оглед на адекватното съставяне и своевременно реструктуриране на учебните планове и програми. Помощ в това отношение оказва и специално създаденият Кариерен център, който предоставя информация относно налични възможности за професионална реализация на дипломиращите се студенти.

ЕГ оценява постигнатото съотношение между общообразователните (17%), базовите (23%), инженерните (11%) и архитектурните дисциплини (49%), както и относителния дял на практическото обучение (7%), като допринасящи за добрата професионална подготовка на студентите.

**По 2.1.3** Оценъчната система на резултатите от обучението по всяка дисциплина и оценъчната процедура за завършване на курса на обучение във всяка една специалност описват минималните стандартни изисквания и съответно доказват необходимите придобити компетенции.

Програмите се разработват по утвърдени процедури, ясно описани в нормативните документи. Те са основани на Стандарти и насоки за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) и на традициите в обучението във ВСУ „Л. Каравелов“. Въведена е съвременна ECTS система, по която се оценява работата на студентите през целия период на обучение. Тази система позволява осъществяване на академична мобилност на студентите, повишава тяхната мотивация за усъвършенстване и повишава обективността на оценяването на тяхната подготовка.

**По 2.1.4.** Съвместимост с учебни програми на други ВУ в България, ЕУ или извън ЕУ, позволяваща професионална мобилност на студенти и на завършили съответната специалност.

При разработване на учебния план е направено широко проучване на световния и нашия опит на най-добрите университети: София – УАСГ; Варна – ВСУ „Черноризец Храбър“; USA- Hogeschool Antwerpen, New Jersey Institute of Technology - School of Architecture, МАРХИ - Москва, Technical University in Graz – Austria; Германия – APSB - Университет по приложни науки, Архитектурен факултет – Бремен ; Bauhaus Weimar и TUM Muenchen; Испания - ETSA de Madrid и Uni Politecnica de Valencia; Италия - Politecnica di Milano и Uni di Napoli; Нидерландия /Холандия/ - TU Delft; Полша - TU Warsaw Голямо внимание се обръща и на опита от класацията на най-добрите университети по

архитектура в света. Направено е сравнение на учебните планове на УАСГ, Университет по приложни науки, Бремен, и специалност „Архитектура“ във ВСУ „Л. Каравелов. Учебните планове могат да се считат за добре балансирани и конкурентноспособни, което позволява професионална мобилност на студенти и на завършили съответната специалност.

Специалност Архитектура към ВСУ „Л. Каравелов“ е нотифицирана в ЕС с референтна година 2011. Нотифицираните пред Европейската комисия и Съвета на Европа програми за обучение гарантират признаването на професионалната квалификация „архитект“ на основание на уеднакви критерии за обучение и придобити знания, умения и компетентности.

**По 2.1.5** Във висшето училище са разработени специфични процедури за наблюдение, анализиране, оценяване и утвърждаване (приемане) на всяка учебна програма и на учебната документация на специалност „Архитектура“ от регулираните професии.

Съгласно Правилника за дейността на ВСУ състоянието на учебната документация се контролира от Ректора; Зам. ректорът по учебната дейност е длъжен да следи за качествено организиране и провеждане на учебния процес и за организацията и дейностите при разработване, актуализиране и изпълнение на учебните планове. Деканите упражняват контрол за провеждане на учебната дейност във факултета, което е свързано пряко с учебната документация (чл. 25, ал. 3 от ПД на ВСУ – Приложение П.4). Изисквания за упражняване на контрол върху съответната учебна документация са залегнали и в длъжностните характеристики на деканите и ръководителите на катедри. Дейността и изискванията са регламентирани и в „Правилник за вътрешния трудов ред“

В Раздел 9 „Контрол и отчитане на резултатите в учебния процес“ на Правилника за провеждане на учебната дейност във ВСУ, са записани задълженията на Ръководството на ВСУ и административния персонал по упражняване на контрол върху учебния процес и състоянието и съхраняването на учебната документация. Контролът в учебния процес е насочен главно към установяване на съответствие на обучението и воденето на учебната документация с изискванията на Системата за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав (СОПКО и АС) и на другите документи, касаещи обучението във ВСУ. Учебната документация по осъществяване на контрола и отчитането на учебния процес се съхранява в канцелариите на основните звена.

Със заповед на Ректора №750/19.07.2017 г. са назначени органи за контрол съгласно СОПКО и АС на различни нива, които упражняват и контрол върху състоянието на учебната документация: Комисия по качеството на обучение към Академичния съвет; административен екип по качеството на обучение към Ректора; факултетни комисии по качеството в СФ и АФ; катедрени отговорници по качеството. В годишните доклади на Ректора, Деканите и отговорника по качеството, се прави анализ на учебната документация като се разглеждат приетите изменения в учебните планове, учебни програми, причините за настъпилите изменения, спазване на процедурата на промени в учебната документация.

**По 2.1.6.** Авторите на учебни програми се консултират с представители на икономиката, социални институции, студенти, завършили специалисти и др. заинтересовани страни в процеса на предлагане, изработване и актуализиране на програмите.

Наред с традиционните системи и форми на обучение (лекции, упражнения, практически занятия, учебни практики и стажове), прилагани в обучението по специалност „Архитектура“, степен „магистър“, динамиката на пазара на труда налага навлизането на редица нововъведения. ВСУ „Л. Каравелов“ има споразумения за сътрудничество с редица общини, фирми и браншови организации, което позволява бързо актуализирането на учебното съдържание от страна на преподавателите. По време на проведените срещи ЕГ беше запозната с начините на осъществяване на тази връзка, а именно: задължително участие на специалисти от практиката при изготвяне и съгласуване на квалификационни характеристики и учебни планове и учебни програми както и в държавни изпитни комисии и при защита на дипломни проекти; участие на студенти в конкурси, организирани от фирми; предоставяне на материална база от фирмите за обучение на студенти; осигуряване на

възможност за презентации и срещи на специалисти от фирми със студенти; предоставяне на стипендии на студенти от фирми, браншови организации и др.; участие на представители на КАБ и САБ в комисиите за защитата на дипломни проекти и семестриални курсови проекти на студентите по архитектура; отличаване с награди от страна на КАБ и САБ на най-добре представилите се дипломанти; сътрудничество с фирми, организации и ведомства за решаване на специфични проблеми в сферата на тяхната дейност и назначаване на дипломираните студенти.

Всички курсови проекти са свързани с проектиране на реални обекти и завършват с изготвяне на реална проектна документация, презентация и макети. В учебния план проектирането на архитектурни обекти е 50% от хорариума на цялото обучение. Специфична форма на оценка на уменията на студентите от Архитектурния факултет са семестриалните „външни“ защиты, на които студентите защитават своите курсови проекти пред смесена комисия, в която освен преподаватели участват и изтъкнати архитекти и представители на САБ и КАБ, които от своя страна дават своите препоръки към водещите преподаватели за евентуално актуализиране на учебните програми.

**По 2.1.7** Съществува процедура за определяне, в съответствие с националните и институционалните нормативни изисквания на: 1. структурата на учебните планове в отделните професионални направления; 2. наименованията и съдържанието на учебните дисциплини - задължителни, избираеми и факултативни, включени в учебния план от учебната програма в съответното професионално направление; 3. общият брой кредити и разпределението на учебните кредити в учебните планове за задължителните и избираемите дисциплини, необходими за успешно дипломиране; 4. съотношението между часовете предвидени за лекции и за практически занятия (лабораторни, семинарни, проекти и др.); 5. регламентите за провеждане на производствените стажове и учебните практики за съответните образователно-квалификационни степени; 6. структурата на академичната година по семестри, седмици и часове

Във ВСУ е създадена организация за разработване, одобрение и прилагане на учебни програми, основана на приетите нормативни документи от Академичния съвет. Описанието на учебната документация, начинът за съставяне и приемане, както и контролът върху воденото ѝ са регламентирани в Правилника за учебната дейност. Учебната документация изцяло съответства на Единните държавни изисквания за обучение. Въведена е кредитната система съобразно Наредба №21/30.09.2004 г. за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища. Учебната документация във ВСУ „Л. Каравелов“ се разработва от назначени от Ректора комисии, в които вземат участие представители на браншовите организации и студенти. След приемане от комисията документацията се разглежда и приема от съответния Факултетен съвет и се утвърждава от Академичния съвет на ВСУ.

Провежда се постоянен административен контрол на състоянието на учебната документация. Всяка катедра е задължена веднъж годишно да прави анализ за необходимостта от обновяване на програмите. Обучаващите звена – катедрите, в лицето на своите преподаватели, осъществяват постоянни контакти с водещи специалисти от МРРБ, САБ, КАБ, КИИП, с изявени специалисти от практиката, с инвеститори и др., които са потенциални бъдещи потребители на дипломираните млади специалисти.

**Стандарт 3 „Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 3.1.** Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление.

**По 3.1.1.** Обучението на студентите се провежда според съвременните изисквания за образователно-квалификационните степени и съгласно образователната мисия, цели и задачи на професионалното направление/специалност от регулираните професии.

Обучението на студентите в ОКС „Магистър”, специалност „Архитектура”, е изцяло съобразено с изискванията на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалност „Архитектура” с професионална квалификация „архитект”. ЕГ смята, че във ВСУ то се придържа към съвременните методи на преподаване и за оценяване на образователните резултати. Прилагат се ефективни практически и информационни модели на обучение от Европейския съюз и развитите страни с цел многостранна и изчерпателна подготовка за бъдещото практикуване на професията. Учебният план създава необходимите предпоставки за овладяване на тези умения. Квалификационната характеристика и учебният план са приети от АС с протокол №21/18.09.2014 г. Цялата документация с анотации на учебните програми е огласена публично в интернет страницата на висшето училище.

**По 3.1.2.** Изградена е организация за включване на студентите в практически занимания, стимулиращи творческата им активност.

ЕГ прецени, че във ВСУ са създадени добри административни и организационни условия за включване на студенти и докторанти от специалност „Архитектура“ както в изпълнението на научноизследователски проекти, финансирани ежегодно от МОН, така и в изпълнение на практически задачи в инвестиционното проучване и проектиране, участие в студентски конкурси и др. Информацията за конференции и архитектурни конкурси в страната и чужбина е широко достъпна за студентите от специалност „Архитектура“ чрез сайта на ВУ, по имейл на курсовете, фейсбук страницата и информационните табла се информират за организирането и провеждането на. Регулярно се информира академичната общност за предстоящи събития и участието на студенти в тях, например: информационна кампания „Летни студентски стажове в държавната администрация за 2014 г.“, Стажантски програми на Геотехмин ООД, Конкурси за работа в Министерство на младежта и спорта, Стажантска програма в Алианц, Лятна работа в ГЕРМАНИЯ 2014 със съдействието на филиал “Студентски труд” към ДБТ “Изток” на Агенцията по заетостта, “High Start” Management Trainees Program 2014, Конкурси за сътрудници по европейските дейности и инициативи, управлявани от ЦРЧР – Европас, Еврогайдънс, eTwinning, Евридика и ECVET, Студентска бригада в САЩ - Work and Travel USA, Работа в Англия, „Заедно в час“, Студент на годината, Конкурс за най-добър модел за „зелено“ еко селище, организиран от Столична община, Конкурс за работилници на EASA 2014 Symbioza, Национален конкурс „Носители на просвета 2014“, Практика-рисуване на студенти от 1-ви курс, специалност „Архитектура“ и САСС в Арт център "Илинденци", Urban & Building Innovation Forum, Годишна конференция „Индустриално строителство и инвестиции“, Национален конкурс за насърчаване на иновационната активност на младите хора в България “ТЕХНОСТАРТ“, Поименни стипендии на фондация ЕВРИКА, Конкурс за предложения за бъдеща експозиция на Детски интерактивен център за наука и техника Techno Magic Land, организиран от Техно Логика ЕАД, ФОРУМ ГРАДЪТ, организиран от ГРАДЪТ Медиа Груп, ONE ARCHITECTURE WEEK - темата на фестивала е “Възможното невъзможно”, Годишна конференция „Инвестиции и строителство на спортни съоръжения 2014”, Международен конкурс за студенти по архитектура „ИЗОБЕР Мулти-Комфортна Къща“ -2014,2015,216 и 2017 г. и др. На Архитектурния факултет ежесечно гостуват лектори от водещи организации и запознават студентите за организирането на национални и международни конкурси, както и с възможността за участие на студентите в тях.

Във ВСУ се провеждат анонимни анкетни проучвания със студентите от всички курсове за изучаваните дисциплини, относно преподаването по всяка от тях. На заседания на Академичния съвет се анализират резултатите от тези проучвания и се вземат съответните мерки в катедрените колективи. Към документите на настоящата програмна акредитация са приложени две анкетни карти, които попълват студентите и стандартизираното интервю за намеренията на

преподавателя. Първата анкетна карта за студенти е съставена с цел придобиването на информация и изработването на комплексна стратегия, насочена към усъвършенстването на обучението и обслужването във Висшето строително училище „Любен Каравелов” - София. Включените въпроси засягат качеството на образователния процес, отношението на преподавателите към студентите, нивото на обслужването в компютърния център, библиотеката и др. Втората анкетна карта за студенти има за цел придобиването на информация и изработването на комплексна стратегия, насочена към усъвършенстването на обучението във Висшето строително училище „Любен Каравелов” - София. Проучва се мнението на студентите за преподавателската работа по отделните дисциплини, се по отношение на качеството на преподаване, формите на текущ контрол, нагледните пособия и техническите средства, реализацията на практически цели и т.н. Чрез анкета, провеждана от Центъра за информация и кариера към ВСУ се получава обратна връзка от студентите за нивото на получените знания, съдържанието на учебния план, методите на преподаване, за перспективите за работа по специалността. Анализът на анкетните карти е публикуван в сайта на ВСУ - [http://www.vsu.bg/upload/CIK\\_anketa.pdf](http://www.vsu.bg/upload/CIK_anketa.pdf)

**По 3.1.3.** Проучвания на степента на заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми.

През октомври 2015 г. е проведена за първи път анкета с първокурсниците на ВСУ. Попълнена е от почти всички, за да може да се разчита на представителност на резултатите. Важни за провеждане на предстоящата кандидатстудентска рекламна кампания на ВСУ бяха следните въпроси: „Кога взехте решение да продължите своето образование?“, „Кога решихте да кандидатствате във ВСУ?“, „Как избрахте ВСУ?“ и „Според Вас кое средство за реклама на ВСУ би имало най-голям ефект и затова го препоръчвате?“. След анализ на резултатите са направени изводи и препоръки за по-ефективна реклама на учебното заведение. Отправените чрез анкетата препоръки и предложения към ръководството на ВСУ за подобряване на студентския живот във ВСУ засягат необходими мерки за подобряване на материалната база, но и на електронната система за обучение Moodle, както и за по-широк диалог със специалисти от практиката.

155 студентите от ВСУ са участвали в най-разпространената европейска анкета за професионална реализация и образование Trendence Graduate Barometer, попълнена през 2014 г. от над 500 000 студенти от над 1000 университета в 27 страни. Чрез анализ на резултатите от анкетата ВСУ отчита покачване на уменията на студентите и нарастваща удовлетвореност от получените знания (степен на удовлетвореност 3,6 за 2014 при 3,2 за 2013 и 3,00 за 2012 г.) при средна стойност за Европа 2,9 и за България – 3,0. В анализа на анкетата е определен оптимистичен индекс при търсене на работа - 68% за ВСУ, спрямо 58,7% за България и 62,4% за Европа, който е индикатор за високо доверие на анкетирания студенти от ВСУ по отношение на професионалните перспективи. Обратна връзка за степента на заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми ВСУ намира в отчетите на фирмата за интернет рекламно обслужване на ВУ, относно онлайн кампанията във Facebook и Instagram. Такава кампания се провежда за пръв път от месец април 2017 г, но отчетите са ежемесечни и видно от тях е търсенето и предпочитането на специалността.

**По 3.1.4.** Използване на ясни съвременни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на студентите (портфолиа, творчески задачи, информационни продукти, есета, реферати).

ЕГ установи, че обучението на студентите в ОКС „Магистър”, специалност „Архитектура” отговаря и се придържа към съвременните методи на преподаване и оценяване на постиженията им. Изградена е много добра организация за поддържане и развиване на съвременни методи в преподаването на учебния материал (проблемно обучение; проектно обучение; електронно обучение; използване на компютри, мултимедии, интернет, аудиовизуални средства,



шрайбпроектори; използване на евристични методи – портфолио, мозъчна атака, дискусия, спор, решаване на казуси). Нараства ролята на учебния експеримент при воденето на практическите занятия. За текущо оценяване на постиженията на студентите се използват: писмени и компютърни тестове (отворени и затворени); писмени контролни работи; защита на протоколи от лабораторни упражнения, курсови задачи и курсови проекти; колоквиуми; изпити по отделни модули от учебни дисциплини и др. Провеждането на курсовото проектиране във висшето училище е организирано по системата на архитектурни ателиета. Специфична форма на оценка на уменията на студентите от Архитектурния факултет са семестриалните „външни“ защиты, на които студентите защитават своите курсови проекти пред смесена комисия, в която освен преподаватели участват и изтъкнати архитекти, представители на бизнеса, представители на САБ и КАБ и др. Показател за усвояването на знанията и уменията, залегнали в учебните дисциплини, е участието на студенти в дейности по линия на Научноизследователския сектор и учебно-методическата дейност, участие в Националните студентски конкурси и пленери, както и въвеждане на елементи на учебно-изследователска дейност в курсови проекти и дипломни работи. Използват се съвременни методи на обучение и нови технологии – разработват се и се използват методите и системите за електронно обучение Moodle, предоставяща електронни материали на студенти и преподаватели, web базирани курсове на нови софтуерни продукти и др. Електронната с-ма за обучение на ВСУ е разработена от доц. д-р В. Георгиев, преподавател в специалност „Архитектура“. Броят публикувания на традиционни лекции и упражнения (учебни материали) се увеличава непрекъснато. На сайта на ВСУ са представени анотации към всяка изучавана дисциплина и съответния учебен план, за да може да се проследи, както метода, така и изпитната процедура за оценяване на постиженията на студентите.

**По 3.1.5.** Съществува динамична и прозрачна обратна връзка между преподаватели и студенти; публично оповестена е система за провеждане на изпитните процедури (вкл. Държавни изпити и дипломни защиты), която включва критериите и методите за проверка и оценка на знанията и уменията на обучаемите, както и критериите за поставяне на цифрова оценка.

Срещата на студентите с органите за управление се осъществява чрез активна работа на Студентския съвет и участие на студенти в Общото събрание, Академичния съвет, Факултетния съвет, Деканския съвет и катедрените съвети. При външни контролни комисии се осъществява среща на комисииите със студентски колективи и уточняване критериите и методите за проверка и оценка на знанията и уменията. Ежегодно се анкетират студентите. Периодично се обсъжда и огласява ефективността на резултатите, свързани с управлението на качеството на обучението. Системата за провеждане на изпитните процедури (календарен график и разписания на часове), която включва критериите и методите за проверка и оценка на знанията и уменията на обучаемите, както и критериите за поставяне на оценка (Нормативни документи ПУД, ПИДР в АФ) е оповестена на сайта на ВУ.

Задължително при защитата на семестриалните курсови проекти и защита на дипломни работи на студентите от специалност „Архитектура“ се включва поне един представител на КАБ, САБ, представители на бизнеса и др. За една учебна година брой специалисти от практиката, включени в комисииите за семестриални и държавни изпити е поне 15, колкото са архитектурните проекти по учебен план.

**По 3.1.6.** Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес, се гарантира чрез текущ мониторинг и периодичен анализ (затруднения, постижения, дефицити). В мониторинга и анализа участват и студенти, партньорски организации, експерти, потребители на кадри.

Вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучение и на академичния състав (ВСОПКО и АС) е въведена като осъзната от академичното ръководство и академичния състав необходимост. Нормативните основания за въвеждането ѝ са свързани с чл. 6, ал. 4 на ЗВО; тя включва и проучване на студентското мнение най-малко веднъж на учебна година. Пълномощията и задълженията на членовете на отделните структурни звена за контрол на

качеството на обучението и на академичния състав са посочени в Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС. Учебната документация по специалността съдържа квалификационните характеристики, учебните планове и учебните програми за всички специалности и степени на обучение.

Наблюдението на качеството на обучение по професионалното направление „Архитектура, строителство и геодезия“ и в частност по специалност „Архитектура“ се извършва от Комисията по качеството на Академичния съвет, която прави преглед (оценява) специалностите периодично по ред, установен от Академичния съвет. Всяка специалност подлежи на оценяване в приетия срок по критериите на Системата, съгласно посочената периодичност от Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС. Непрекъснатият текущ контрол се извършва в катедрите.

Осигурени са титуляри за всяка дисциплина, като са спазени изискванията на Закона за висшето образование. Всеки преподавател подлежи на периодична атестация: хабилитираните преподаватели на всеки 5 години, а не хабилитираните – на всеки 3 години. Атестацията се провежда, съгласно Правилника за атестиране на академичния състав.

Инструментариумът в системата за контрол на качеството обхваща: критерии за оценяване; показатели и данни за качеството; механизми за оценяване и контрол на качеството. За задължителните обекти на оценяване са разработени критерии и показатели: за оценяване на специалностите, учебните дисциплини, преподавателите, както и коефициенти на тежест на източниците на данни по критерии. Посочените критерии са подробно представени в Методиката за приложение на ВСОПКО и АС. На тази база са разработени три вида анкетни карти: анкета за преподавателите (самооценка на собственото преподаване, ползваните технически пособия и степента на реализацията на практическите цели); анкета за студентите (оценяване качеството на обучението и обслужването във ВСУ); анкета с преподавателите и студентите за проучване на студентското мнение за качеството на преподаването и оценката, която си дават преподавателите. ЕГ смята, че Системата за оценяване и поддържане на качеството подпомага усъвършенстването на учебния процес, като поставя нови изисквания към учебната документация; стимулира студентите за системно и непрекъснато обучение през семестъра и изисква безкомпромисност на училището към студентските задължения; предполага постоянен контакт и диалог между студентите и преподавателите.

Студентите задължително участват в оценяването на качеството на обучение чрез проведените анкети по учебните дисциплини и обслужването им от различните структурни звена на ВСУ „Л. Каравелов“. Във ВСУ е изградена административна структура за управление на качеството и периодично се провежда обучение на академичния състав за усвояване на принципите и изискванията на системата.

ВСУ „Л. Каравелов“ поддържа близки контакти с браншови организации, в това число с Камарата на строителите в България, Камарата на архитектите в България, Научно-техническия съюз по строителство в България, Съюза на архитектите в България, Научноизследователски строителен институт, и други, които дейно участват със специфичните си компетенции в подобряването на образователния процес.

Доброто взаимодействие и сътрудничество с водещи фирми и браншови организации подпомагат по-нататъшното утвърждаване и реализацията на възпитаниците на ВСУ в проектирането и строителството на обекти у нас и в чужбина. От извършения анализ може да се обобщи, че студентите от специалност „Архитектура“ успешно се реализират в строителството и архитектурата, в проектантски, строителни и надзорни фирми, общини, министерства и други институции и ведомства. Една част от завършилите заемат ръководни длъжности, което е показател за добро качество на получените знания. По време на проведената среща на ЕГ с потребителите на кадри на 29/11/2017 година беше многократно изразено мнение, че дипломираните във ВСУ архитекти имат задълбочена и сериозна теоретична подготовка, добър

професионализъм, възможност за вземане на самостоятелни решения, добре са мотивирани, комуникативни са, бързо навлизат в спецификата на работата и се реализират успешно. Беше подчертано, че специалистите са добре приети и в държавния, и в частния сектор и че през последните няколко години значителна част от завършващите са назначавани на работа по специалността си веднага след дипломирането.

**По 3.1.7.** Съществуват правила за съставяне на комисия за разглеждане на жалби от студенти. ЕГ беше запозната с действащите правила за разглеждане на жалби от студенти, които са свързани с процедура за действие при нарушения спрямо студенти и с прилагане на Етичен кодекс при жалби от етично естество.

Заложена е възможност студентите да сезират декана на факултета при следните обстоятелства: нарушаване на правата им; неспазване сроковете за административно обслужване; несъгласие с начина на оценяването им в обучаващата катедра; възникнали конфликти с научния ръководител; други проблеми, които студентите не могат да разрешат. Деканът на факултета е длъжен да отговори на жалбата на студента, а при необходимост може да назначи комисия за проверка по случая. Ако студентът не е удовлетворен от решението на декана, той може да подаде жалба до ректора, който е длъжен да се произнесе в едномесечен срок от постъпването на жалбата.

Създадена е Комисия по академична етика, чийто състав се определя от Академичния съвет и която е упълномощена да взема решения по въпроси, свързани с от следното естество: дискриминация на студенти и докторанти по какъвто и да е признак; нарушаване правата и личното достойнство на студентите; искане или получаване на подкуп от преподавател; искане за изпълняване на неправомерни разпореждания; провокиране на конфликти; действия, водещи до дискредитиране, фаворизиране, реваншизъм или лобизъм; нарушаване правото на личен живот на студентите. ЕГ установи, че през изтеклия атестационен период (2011-2016 г.) не са постъпвали жалби или сигнали за нарушения от студенти.

#### **Стандарт 4 „Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 4.1.** „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответна специалност от регулираните професии, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“.

**По 4.1.1.** Създадена е организация за привличане, прием и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти.

Във ВСУ „Л. Каравелов“ е създадена организация за привличане, прием и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти. Приемът на чуждестранни студенти е регламентиран в “Правилник за приемане на студенти във ВСУ “Л. Каравелов”. Приемът в редовна форма на обучение по специалност „Архитектура“ се осъществява чрез конкурсни изпити по математика и рисуване. Учебната документация е изготвена съгласно Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на ОКС „бакалавър”, „магистър” и „доктор” и съответства на целите на образованието в специалност „Архитектура“. Регламентиран е приемът и обучението на чуждестранни граждани извън Европейския съюз и ЕИП, които се обучават в изпълнение на международните спогодби за образователен, културен и научен обмен. ВСУ има двустранни споразумения за сътрудничество в научноизследователски и учебни дейности с множество университети и организации в рамките на Европейския съюз, както и по целият свят.

В началото на учебната година се организира среща на българските и чуждестранни студенти, ръководството на ВУ и длъжностните лица, отговорни за учебната дейност, настаняването в студентските общежития, охраната и т.н., за запознаването им с реда за провеждане на учебния процес. За административното обслужване на чуждестранните студенти отговаря експерт по „Международно сътрудничество и мобилност”, който осъществява

приемането на документите на чуждестранните кандидат-студенти и внасянето им за одобрение в Министерството на образованието и науката, както и връзките с Департамента за езиково обучение (ДЕО) на Софийския университет, където се провежда езиковата и специализирана подготовка на приетите във ВСУ чуждестранни студенти.

**По 4.1.2.** Съществуват практики за признаване, в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция, на квалификациите, отнасящи се до висшето образование, както в цялата страна, така и в европейския регион.

ЕГ установи, че във ВСУ са налице ясни правила за признаване на периодите на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на европейските програми за образование, като учебната документация е изградена върху европейската система за натрупване и трансфер на кредити. Сключени са и се изпълняват договори за сътрудничество с редица европейски университети. (<http://www.vsu.bg/index.php?pid=339>  
<http://www.vsu.bg/index.php?pid=79>)

**По 4.1.3.** В професионалното направление/специалност от регулираните професии са утвърдени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт.

ЕГ се запозна с практиката по осъществяване на студентска мобилност в обучението по специалност „Архитектура”, степен „магистър”. По тази специалност се приемат студенти от други висши училища за довършване на обучението си във ВСУ, както и свободно могат да извършват мобилности студенти от ВСУ в други висши училища. Документите на студенти, идващи във ВСУ или осъществили мобилност другаде, се преглеждат от специализирана комисия от Архитектурния факултет, която дава писмено становище по кандидататурите

ВСУ „Л. Каравелов” притежава [Еразъм Харта за висше образование](#) от Европейската комисия, която дава достъп до дейностите, предвидени в програмата през периода 2014-2020 година Организацията и управлението на академичния обмен на студенти и докторанти по европейските програми са регламентирани в Правила за мобилност на ВСУ „Л. Каравелов”. Чл. 12 от Правилата описва начина за прием на чуждестранни студенти и докторанти. Общият брой студенти, реализирали мобилност през последните седем години е 28.

ВСУ „Л. Каравелов” поддържа сътрудничество с висши училища от редица европейски страни (Дания, Германия, Франция, Италия, Сърбия, Русия); работи се за създаване нови контакти и сътрудничество с висши образователни институции в Латвия, Гърция, Исландия, Словакия, Чехия, Полша, Румъния, Турция и в др., с които са подписани двустранни споразумения за студентска и преподавателска мобилност по програма „Еразъм” или рамкови договори. През м. септември 2016 г. ВСУ е подписан Договор № 2016-1-BG01-КА103-023307 между ВСУ „Л. Каравелов” и Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР), съгласно който на ВСУ е отпуснато финансиране в размер на 30 276 евро за студентска мобилност (12 000 евро); преподавателска мобилност с цел преподаване/ обучение (12 676 евро); и организационна подкрепа (5 600 евро). ВСУ е член на Еразъм консорциум в България, с координираща институция Асоциацията за подпомагане на академичната общност (АПАО). На основата на ежегодно подписван договор с АПАО за организиране на студентски практики ВСУ осигурява допълнителни възможности за практическо обучение на своите студенти .

Общо 11 студенти от ВСУ са осъществили изходяща международна мобилност по програма Еразъм в периода 2011-2015 г.; През академичната 2015-2016 година 5 студенти от специалност „Архитектура“ са осъществили изходяща мобилност по програма ЕРАЗЪМ (Франция, Чехия, Малта) и двама преподаватели от специалността са преподавали в университети в Латвия и Испания.

Реализираните студентски мобилности с цел обучение рамките на Програма „Еразъм+”, са 6

(Чехия) през 2016-2017 година и 2 през зимния семестър на 2017-2018 година; проведена е една студентска мобилност с цел практика (в Испания), финансирана от Еразъм Консорциума. Осъществяват се и входящи мобилности с цел обучение по специалност „Архитектура” (студенти от ENSA–Nantes, Франция): двама през академичната 2016-2017 и двама през зимния семестър на академичната 2017-2018 година.

**По 4.1.4.** Създадени са правила за включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в професионалното направление/специалност от регулираните професии, както и в сродни изследователски структури.

Стратегията за развитие на научноизследователска дейност (НИД) във ВСУ е изградена в съответствие със Стратегия 2020 на ЕС, Иновационната стратегия на Република България и мерки за нейната реализация, Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 г., Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г., Закон за развитието на академичния състав в Република България и др. Стратегията на НИД отразява спецификата на архитектурно-строителната наука, залага постигането на световни и европейски стандарти.

Научната дейност във висшето училище е тясно свързана с обучението на студентите и докторантите. Научноизследователският сектор (НИС) реализира своята дейност чрез приета Стратегията за развитие на НИД и подпомага факултетите при администрирането на научноизследователски теми, финансирани със собствени средства или със средства, предоставени от държавния бюджет. НИС организира ежегодни конкурси за разработването на научни проекти по предварително обявени приоритети и пакет от необходими документи за участие в конкурса. Начинът на финансиране на научноизследователските теми става въз основа на приети „Правила за условията и реда за финансиране на научноизследователски теми във ВСУ със собствени и предоставени от бюджета средства”. Финансират се две основни групи проектни предложения – проекти на общо основание и проекти за подпомагане на докторанти за подготовка и провеждане на експерименти по темата на дисертационния труд. В научноизследователските проекти специално се стимулира участието на млади учени в екипа, студенти и докторанти при включването им в научния колектив. В края на всяка година се организира научноизследователски семинар, в който се представят и обсъждат проектите, получили финансиране по НИ, като колективите от преподаватели, докторанти и студенти имат възможността да споделят хода на работата си и постигнатите резултати пред колегията. Научноизследователският сектор организира участието на преподавателите, научните сътрудници и докторантите в конкурсите на „Национален фонд научни изследвания” и подпомага изготвянето на проекти в съответствие с изискванията на фонда.

По-голяма част от преподавателите, студентите и докторантите в АФ на ВСУ се включват активно при разработването и решаването на научноизследователски и проектантски задачи, участват с доклади и научни съобщения в научни форуми у нас и в чужбина. има установени правила за финансова подкрепа на участието на преподаватели, студенти и докторанти в научни форуми. Ежегодно се изготвят индивидуални годишни планове за НИД, обсъждани и приемани по катедри. Преподавателите от ВСУ участват като членове и ръководители в регионални, национални и международни проекти, издават учебна, научна и справочна литература и извършват други дейности, които спомагат, заедно с преподавателската им дейност, за научното им израстване.

В издавания Сборник доклади на ВСУ „Л. Каравелов“, в самостоятелни тематични броеве се публикуват анализите, основните изводи и резултати на научноизследователските разработки на преподавателите, студентите и на докторантите. Дейността по издаването на Сборника с доклади се подчинява на одобрения от Академичния съвет Правилник за издателската дейност във ВСУ „Л. Каравелов” и се ръководи от избрана редакционна колегия. Отпечатването се предхожда от Доклад относно предложение за отпечатване на сборника.

Ефективната взаимовръзка между научните изследвания и обучението е подпомогната от:

- изграждането и функционирането на лаборатории, свързани с новости в архитектурното проектиране и приложение на компютърното моделиране, в които преподаватели, студенти и докторанти осъществяват съвместна научна дейност.

- привличането на млади и таланти хора в науката - още в началото на своето бакалавърско обучение студентите се включват в изследователската дейност; показател за последователната политика по осигуряване развитието на академичния състав е фактът, че голяма част от днешните хабилиитирани преподаватели във ВСУ са негови възпитаници;

- относително високия брой монографии, научни и научно-популярни статии, публикувани от преподавателите, студентите и докторантите на ВСУ.

За периода 2011-2015 г. дейно участие в научно-изследователски задачи и проекти са взели 123 студенти и 2 докторанти, а за 2016 и 2017 г. 21 студенти и 13 докторанти.

Въз основа на установеното при проверката, ЕГ смята, че във ВСУ „Л. Каравелов“ са създадени много добри условия за научноизследователска дейност на преподавателите, студентите и докторантите, обвързана с обучението по специалност „Архитектура“.

**По 4.1.5.** Спазени са изискванията към съдържанието на основните документи за образование и квалификация, издавани от висшето училище.

ВСУ „Л. Каравелов“ издава съответните документи за образование и квалификация при пълно спазване на всички изисквания на Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища, както следва: диплома за завършена образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалността „Архитектура“, с професионална квалификация „Архитект“, и приложение към нея с данни за резултатите от обучението, (издават се на бланки с уникален идентификационен номер, поставен машинно, неутрален воден знак и защита срещу фалшифициране); европейско дипломно приложение на английски език (като допълнение към оригиналната диплома, без да заменя официалното приложение); академична справка; уверение; студентска книжка. Изрядно се поддържат главна книга и книга за регистриране на издаваните дипломи за висше образование.

**По 4.1.6.** Създадена е административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти и докторанти.

ВСУ „Любен Каравелов“ разполага с кариерен център, т.н. Център за информация и кариера), с кариерен консултант, сертифициран по международната сертификационна програма Global Career Development Facilitator. В Центъра се събира, обработва и разпространява необходимата информация за:

- студентите и кандидат-студентите на висшето строително училище;
- свободните работни и стажантски места и за фирмите, които ги предлагат;
- завършилите студенти, тяхната професионална реализация, в т.ч. телефони, електронни адреси и за мнението им относно обучението в училището.

Основните дейности на Центъра са свързани с предоставяне на консултации по професионална ориентация – подготовка на документи за кандидатстване за работа, подготовка за явяване на интервю за работа; разработване на информационна система за професионална ориентация и последващата ѝ поддръжка и обновяване; разработване и развитие на стажова система; организация на различни инициативи на висшето училище, лекции на известни представители на бизнеса, семинари и обучения по различни проблеми, свързани с реализацията на млади специалисти.

В Центъра се събира и съхранява база данни за завършилите студенти, която се обновява периодично при завършването на всеки випуск на висшето училище. Освен в партнирането на работодателите, чрез подпомагане в процесите на подбор на студенти за стажантски позиции и работни места, Кариерният център има изключителна роля за самото професионално развитие на

завършилите студенти. Специално изготвените анкетни карти за завършилите студенти дават възможност за проучване систематизиране и анализ на професионалната реализация за завършващите студенти в областта на архитектурата.

## **Стандарт 5 „Преподавателски състав“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 5.1.** „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на специалността от регулираните професии“

**По 5.1.1.** Съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в професионалното направление/ специалност от регулираните професии. Във ВСУ действа актуализиран Правилник за развитие на академичния състав (ПРАС), който урежда условията, реда и изискванията на процедурите по приемане и обучение на докторанти; придобиване на научни степени; потвърждаване на придобити в чужбина научни степени; заемане на академични длъжности; заемане на длъжностите „преподавател“ и „старши преподавател“; назначаване на хонорувани преподаватели и гост-преподаватели. Правилникът е разработен на основание Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ).

На интернет страницата на ВСУ „Л. Каравелов“ се публикува информация за обявени процедури за придобиване на академични длъжности и научни степени; нормативни документи; изискуеми документи за допускане до конкурси; рецензии и становища на научните журита. ([www.vsu.bg](http://www.vsu.bg)).

**По 5.1.2.** Профилиращите дисциплини се водят от преподаватели на първи ОТД, със съответстваща на дисциплините квалификация и представителна изследователска активност.

В рамките на Архитектурния факултет функционират три катедри: „Градоустройство, теория и история на архитектурата“, „Сградостроителство и архитектурни конструкции“ и „Информатика, визуални изкуства и комуникации“. Академичният състав, ангажиран в преподаване в ОКС „Магистър“, специалност „Архитектура“, за учебната 2016/2017 г. се състои от 41 души на ОТД, разпределени в седем катедри от Строителния и Архитектурния факултет. На втори трудов договор са преподавали двама души (Таблица 9).

ЕГ установи, че в учебния план на специалност „Архитектура“ са включени 24 профилиращи дисциплини; 21 от тях се водят от 10 хабилитирани преподавателите на първи ОТД. Процентът от лекционните курсове, които се четат от хабилитирани преподаватели на основен трудов договор е в съответствие със законовите изисквания. Процентът преподаватели с доказана научна компетентност по преподаваната дисциплина бележи ръст от 35,55% през 2011/2012 година до 50% през 2016/2017 година (таблица 10) Въз основа на това ЕГ смята, че специалността „Архитектура“ е осигурена с необходимия академичен състав за ефективно провеждане на качествен образователен процес по специалността.

**По 5.1.3** Съществува действаща система за атестиране и стимулиране на кариерното развитие на преподавателите.

Съгласно „Правилник за атестиране на академичния състав Преподавателският състав на ВСУ преминава през периодична атестация, което гарантира качеството на преподавателската и научноизследователска дейност. Неразделна част от атестацията са анкетните карти със студентското мнение за съответните преподаватели. Всеки преподавател подлежи на периодична атестация: от специализирана комисия - хабилитираните преподаватели на всеки 5

години, а нехабилитираните – на всеки 3 години. Атестацията се провежда, съгласно Правилника за атестиране на академичния състав. Критериите са разработени в Методиката за приложение на ВСОПКО и АС.

В Архитектурния факултет през последната учебна година успешно са проведени 5 процедури за заемане на академични длъжности на хабилитирани преподаватели и две процедури за академични длъжности на нехабилитирани преподаватели. В заключителен етап са три конкурса за заемане на академична длъжност „гл. асистент“ от АС по обявени в ДВ три процедури през юли 2017 г. Предстои обявяването на нови конкурси за академичните длъжности „гл. асистент“, „доцент“ и „професор“. През 2017 г. е присъдена една научна степен "доктор на науките" и две ОНС „доктор“.

**По 5.1.4** Съществува действаща система за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество.

През академичната 2016/17 година са осъществени две изходящи мобилности на преподаватели по ЕРАЗЪМ+ с цел преподаване.

**Критерий 5.2.** „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“

**По 5.2.1.** Участие на преподавателите и студентите в научноизследователска и художествено-творческа дейност.

Предоставените данни отразяват относителния дял на студентите и докторантите, участници в национални и международни научноизследователски, художествено-творчески, изпълнителски и спортни дейности и проекти през учебната 2016/2017 година; той възлиза на 66,16% (таблица 13).

Съгласно предоставената на ЕГ информация, относителният дял на преподавателите от професионалното направление /специалност от регулирана професия, участвали в национални и международни проекти през последните 7 г. е 86,36%.

Брой защитили докторанти на 1 хабилитиран преподавател – 3 защитили/ 21 хабилитирани преподаватели. За периода – 0,14 бр./преподавател

Брой и относителен дял на редовните докторанти – 3 докторанти редовно обучение (РО) за периода от общо 25 =12 %

Относителен дял на прекъсналите -2 прекъснали/общо 25 = 8%

Отчислените докторанти с право на защита – 2 броя/ общо 25 =8%

Отчислени без право на защита 4 бр./общо 25 = 16%

**По 5.2.2.** Публикационна дейност на преподавателите по проблематиката на професионалното направление/специалност от регулираните професии в национални и чуждестранни реферирани научни издания и такива с импакт фактор или импакт ранг.

Брой на публикациите на 1 преподавател на ОТД през последните 7 г. - 714:44=16,23 бр.

Относителен дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници спрямо общия брой на публикациите в професионалното направление/специалността през последните 7 г. 641:714\*100=89,78%

Относителен дял на публикациите с импакт фактор и/или импакт ранг спрямо общия брой на публикациите в професионалното направление/специалността през последните 7 г./без конференциите/10:134\*100=7,46%

Брой цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 7 г. 432:44=9,82 бр



**Стандарт 6 „Учебни ресурси и подпомагане на студентите“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 6.1.** „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по специалността от регулираните професии, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова“

**По 6.1.1.** Осигурена аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост на всички студенти, обучавани в професионалното направление/специалност от регулираните професии, съгласно изискванията на РИОКОЗ.

ВСУ „Л. Каравелов“ представлява студентски кампус с всичко необходимо за обучение и обитаване, развит на територия с площ от 106 дка. Разполага с административна сграда - ректорат, два учебни корпуса, три общежития, културен център, стадион, спортна зала, отделни игрища, паркинг за колите на всички студенти, преподаватели и служители. Студентите ползват компютърно-информационен комплекс, библиотека – книжен и електронен отдел, столова, хранителен магазин, две кафенета, фитнес-център. Аудиторната, лабораторната, кабинетната и цялата материално-техническа база са напълно достатъчни за броя обучавани студенти и докторанти и осигурява за тях добри условия на труд и отдых. Обучението на територията на училището е осигурено общо с 17 лекционни зали и 31 кабинета с обща площ 3394 м<sup>2</sup> и 2411 работни места, архитектурни студия с обща площ 1290 м<sup>2</sup> и 345 работни места, 12 лаборатории с обща площ 522 м<sup>2</sup> и 184 броя учебни места и 5 компютърни зали за упражнения с обща площ 360 м<sup>2</sup> и 64 работни места.

Общата и специфична материална база, използвана от Архитектурния факултет показва, че са създадени много добри възможности за обучение.

Аудиторна площ за учебна заетост в кв.м. на един студент, обучаван в ОКС:

$$\frac{3004 \text{ раб. места}}{975 \text{ студенти}} = 308 \text{ раб. места} / 100 \text{ студент}$$

Този показател надвишава аудиторната и лабораторната площ за учебната заетост на един студент, която съгласно изискванията на РИОКОЗ (средно приравнен брой) е 3,22 м<sup>2</sup>.

Брой работни места за аудиторна и лабораторна работа на 100 студенти, с които се разполага в професионалното направление:

$$\frac{3004 \text{ раб. места}}{975 \text{ студенти}} = 308 \text{ раб. места} / 100 \text{ студент}$$

Лабораторна площ за изследователска дейност в кв.м. на 1 преподавател на ОТД, с която се разполага в професионалното направление:

$$\frac{522 \text{ кв.м.}}{46 \text{ преподаватели}} = 11.35 \text{ кв.м.} / 1 \text{ преподавател}$$

Архитектурните студия в бл. 6 се използват само от студенти от ОКС „магистър“, специалност „Архитектура“. Те са с обща площ 1290 м<sup>2</sup> и 345 работни места. Показателите сочат, че за часовете по Архитектурно проектиране на един студент от ОКС „магистър“, специалност „Архитектура“ са осигурени:

$$1. \text{Аудиторна площ за обучение на 1 студент: } \frac{1290 \text{ м}^2}{316 \text{ студенти}} = 4.08 \text{ м}^2 / 1 \text{ студент}$$

$$2. \text{Брой раб. места за проектиране на 1 ст.: } \frac{345 \text{ раб. места}}{316 \text{ студенти}} = 1.09 \text{ раб. места} / 1 \text{ студент}$$

**По 6.1.2.** Наличие на компютърни зали със специализирано оборудване, съобразено с професионалното направление/специалност от регулираните професии. Осигурен достъп на преподаватели и студенти до безжичен интернет.

Към ВСУ „Л. Каравелов“ функционира Компютърен информационен комплекс с пет лабораторни зали за упражнения (студентите ОКС магистър на специалност Архитектура, използват две от лабораторните компютърни зали (ЛКЗ). ЛКЗ са разпределени за преподавателите по Информатика и ИТ от катедра „Информатика, визуални изкуства и комуникации“), аудиторна зала и помещение за сървърите. Общата площ на петте зали във ВСУ е 360 m<sup>2</sup> с 64 работни места. Освен това има компютърна зала за упражнения по Управление на инвестиционни проекти с площ 58 m<sup>2</sup> и 10 компютъра. Голяма част от аудиторните зали са снабдени с компютри и мултимедии за упражняване на съвременни методи за преподаване. Почти всички кабинети на преподаватели и лаборатории също са снабдени с компютри и принтери. Висшето училище разполага с безжичен интернет и на компютрите е инсталиран съвременен лицензиран софтуер.

Катедрите и службите на училището разполагат със 186 съвременни компютри (36 за преподаватели), 45 принтера, 10 скенери и 25 мултимедии, разпределени равномерно по катедрите и администрацията, което е предпоставка за модерно обучение и съвременна обработка на информацията. Всичките компютри са свързани в обща компютърна мрежа, разпределени са в йерархични нива, свързани с интернет за модерно информационно осигуряване. Голяма част от компютърната техника е съсредоточена в компютърния комплекс на училището, където има помещение за сървърите на компютърната мрежа, пет компютърни зали и лекционна зала. Четири от компютърните зали са достъпни за самостоятелна работа и за достъп до интернет на студентите всеки работен ден до 18 часа. Четвъртата зала също е достъпна за студентите, снабдена е със специализиран софтуер и е предназначена предимно за дипломно и курсово проектиране. Компютрите в профилиращите катедри също се използват за тези цели. В катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ има обзаведена още една компютърна зала с 10 компютъра, в които са инсталирани само програми използвани в катедрата.

Поради факта, че студентите от ОКС „магистър“, специалност „Архитектура“ на ВСУ използват всички компютърни зали, са налице следните числови параметри за обезпечеността на обучението с компютърна техника и площ в компютърните зали:

- Брой компютри на 100 студенти =  $116 \text{ комп.} / 957 * 100 = 12,1$ ;

Включвайки достъпните за студенти 36 броя компютри в обучаващите катедри, общият брой компютри на сто студенти стават около 15,9. Компютърните програми, които се използват в учебния процес, научната дейност и при обработка на управленческата и счетоводна информация са лицензно чисти.

Площ в кв.м. на компютърни зали на 100 студенти, ползвани за обучение в ОКС.

Като сумираме площите на петте компютърни зали в компютърния комплекс и компютърната зала на катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ се получава площ на компютърни зали на 100 студенти =  $360 \text{ кв. м.} / 957 * 100 = 37,61 \text{ кв. м.}$  Ако вземем предвид и 20 лекционни зали обзаведени с по една мултимедия и по един компютър, горните показатели ще бъдат по високи.

Във ВСУ е осигурен безжичен достъп до интернет-мрежата върху целия район на училищния комплекс.

**По 6.1.3.** Библиотечен фонд на професионалното направление/специалност от регулираните професии и система за актуализиране и периодичното му подновяване.

Дейността на библиотеката и библиотечно-информационното осигуряване във ВСУ „Л. Каравелов“ са ориентирани към събиране, съхраняване и предоставяне на необходимите за ползване библиотечни документи и информация за студентите, преподавателите и служителите.

Библиотеката се използва от всички ОКС на ВСУ „Любен Каравелов“, и местата в нея се отчитат спрямо всички студенти. Така се получават следните числови параметри за обезпечеността на обучението с места в библиотеката: Места в библиотеката на 100 студенти: =  $60:957 * 100 = 6.27$  места

Библиотеката разполага с 35 абонамента за специализирани издания, от които 12 са с архитектурна насоченост. Библиотеката на ВСУ се абонира всяка година за специализирана периодична литература, която търпи промени предвид читателските търсения и интереси.

Библиотеката на ВСУ „Л. Каравелов“ (книжен сектор) съдържа предимно научна литература, учебници и учебни пособия, както и научна периодика в областта на строителството и архитектурата. Определени издания се съхраняват на CD. Към 01.12.2015 г. библиотеката разполага общо с 51 130 библиотечни единици на хартиен и електронен носител.

Електронната библиотека на ВСУ „Л. Каравелов“ е създадена по Европейски проект през 2012 г. след направен основен ремонт на помещенията и закупуване на необходимата апаратура. Тя разполага с две помещения с обща площ  $65 m^2$  и 15 работни места, снабдени със съвременни компютри. В електронната библиотека може да се ползва научна литература от цял свят, а студентите след регистрация в системата MOODLE могат да ползват безплатно учебници, учебни помагала и web-базирани курсове на своите преподаватели. Електронната библиотека се ползва от всички студенти и преподаватели. Особено полезна е за студентите специалност Архитектура, тъй като те изучават четири учебни дисциплини с насоченост към новите ИТ необходими за тяхната работа в процеса на архитектурните проектирания. Електронната библиотека като информационен център се използва от всички в професионалното направление. Освен това в Електронната библиотека е осигурена възможност за работа с уникален в рамките на ВСУ софтуер, необходим за подготовката на учебни материали и научни продукти, вкл. за нуждите на електронното обучение във ВСУ. Преподавателите и служителите на ВСУ „Л. Каравелов“ имат възможност да разпечатват и сканират документи, студентите могат да работят със софтуерните програми, които изучават и да подобряват своята подготовка.

Библиотеката на ВСУ поддържа сътрудничество и осъществява обмен на информационни ресурси с научни институции и организации в България и чужбина. Целта на електронната библиотека е широкият достъп до информационни източници. Библиотеката разполага с учебници електронен формат на водещи преподаватели по различните дисциплини, което е съхранение на академичната памет, като ресурс за студентите. Има Интернет достъп, инсталиран е специализиран софтуер, а на локално ниво етаж разполага с безжичен интернет. Предлага информационен достъп до научни база данни Scopus и Sciencedirect, ксерокс и принтер за разпечатване и съвременна компютърна техника. Има 14 места за посетители, разделени в схема 11 на 3, което позволява и групово ползване, както и 1 място за служител.

*Правилници за осигуряване на достъп и работа с информационните продукти:*

Правилник за организацията и дейността на КИК.

**По 6.1.4.** Създадена е среда за дистанционно обучение и наличие на информационни продукти за дистанционно обучение. Дидактически ресурси, осигуреност на профилиращите дисциплини с учебници, учебни пособия и материали за обучение, вкл. на електронен носител.

Обучението по Архитектура съгласно Държавните изисквания не може да се извършва дистанционно. ЕГ установи спазване на това изискване. Използват се подпомагачи форми с допълване на най-нова информацията и в съгласие с приетите учебни програми. Това е определен принос към качество на образованието.

**По 6.1.5.** Дидактически ресурси, осигуреност на профилиращите дисциплини с учебници, учебни пособия и материали за обучение, вкл. на електронен носител.

В системата MOODLE за електронно подпомагане на обучението (<http://my.vsu.bg/moodle/>) са регистрирани 53 курса, от които са се възползвали 1458 потребители.

Брой авторски печатни и дигитализирани информационни продукти, осигуряващи пълноценното обучение на студентите по отделните дисциплини.

Профилиращи са дисциплините 3, 4, 6, 7, 14, 22, 24, 25, 32, 36, 39, 40, 41, 48, 49, 51, 52, 57, 59, 66, 67, 68, 69 и 84 от учебния план на специалност „Архитектура“.

Преподавателите на първи ОТД, които водят профилиращи дисциплини са 10 на брой. Те водят 21 от общо 24 профилиращи дисциплини.

Четиринайсет от профилиращите дисциплини са осигурени със собствени учебници. Осем от тях са web базирани курсове, а останалите са на печатни или електронни носители. Повечето от останалите профилиращи дисциплини преподавателите предоставят на студентите лекционния си фонд, който преподават на мултимедия и на машинен носител. Този подход позволява ежегодно осъвременяване на учебния материал.

**По 6.1.6.** Регламентирано академично и административно обслужване, подпомагащо обучението на студентите.

За осигуряване на учебния процес с административно обслужване, Архитектурният факултет разполага с персонал от 2 души. Контактите са представени на сайта на ВСУ: <http://www.vsu.bg/index.php?pid=44>

Процентният дял на административния персонал от общия брой на преподавателите и служителите в АФ е 0.5%.

Академичното и административно обслужване на студентите е регламентирано в правилници на ВСУ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=1377>.

Управленската структура на ВСУ е показана на електронен адрес <http://www.vsu.bg/index.php?pid=27>

Представители на Архитектурния факултет имат регламентираното от Правилника за дейността на ВСУ участие в органи на управлението.

Административното обслужване на студентите в АФ се извършва от катедрените и факултетната канцелария. Учебният отдел осъществява методическо ръководство по организацията на учебната дейност.

За информационно обслужване на учебната дейност максимално се използва вътрешната университетска мрежа.

Основно направление в работата на Компютърно информационния комплекс е текущото хардуерно и софтуерно поддържане на локалните университетски мрежи и осигуряването на непрекъснат, бърз и сигурен достъп до Internet, както и системното поддържане и актуализиране на университетския WEB сайт и неговото съдържание: [www.vsu.bg](http://www.vsu.bg) .

**Стандарт 7 „Управление на информацията“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 7.1. „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по специалността от регулираните професии и последващата реализация на завършилите“**

**По 7.1.1.** В архитектурния факултет периодично се обсъжда и огласява публично ефективността на резултатите, свързани с управлението на качеството на образованието и потребностите от промяна.

Разработени, приети и огласени са правила за управление на качеството на образованието в специалността от регулираните професии „Архитектура“.

За управление на образователния процес е разработена и внедрена Вътрешна система за оценяване и поддържане качеството на обучението и на академичния състав ( ВСОПКО и АС) във ВСУ „ Любен Каравелов”, както и е разработена Стратегия за осигуряване контрола на качеството на обучението.

Със заповеди на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов №515 от 28.07.2006 г., №762/23.09.2008 г., №1180/29.12.2010 г. и №1127/24.11.2014 г. са определени съставите на отделните структурни звена за контрол на качеството на обучението и на академичния състав. При всички акредитации на ВСУ „Любен Каравелов” е дадена висока оценка за функционирането на ВСОПКО и АС, което е доказателство за нейната ефикасност.

Пълномощията и задълженията на членовете на отделните структурни звена за контрол на качеството на обучението и на академичния състав са посочени в Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС.

Наблюдението на качеството на обучение се извършва от Комисията по качеството на Академичния съвет, която прави преглед (оценява) специалностите периодично по ред, установен от Академичния съвет. Всяка специалност подлежи на оценяване в приетия срок по критериите на Системата, съгласно посочената периодичност от Методическото ръководство за приложение на ВСОПКО и АС.

Видно от доклад № 308/08/.02.2016 г. и №725/04.4.2016 г. на председателя на комисията по качеството е, че резултатите свързани с управлението на качеството на образованието и потребностите от промяна се докладват пред основните звена, Академичния съвет на ВСУ и на сайта на ВСУ.

Периодично се провеждат анкети със студенти, докторанти, преподаватели и възпитаници на факултета, относно качеството на обучението. Резултатите се анализират и докладват пред Факултетния съвет. Въз основа на направените изводи и обобщения от анализа на данните, се изготвят препоръки от комисията по качеството и се предприемат мерки за усъвършенстване на обучението и за постигане на целите и задачите поставени пред Факултета. Данните от проучванията демонстрират отговорно и мотивирано отношение на студентите и докторантите към учебния процес и висока оценка на личностните качества, научната компетентност и преподавателски способности на академичния състав. [http://www.vsu.bg/upload/CIK\\_anketa.pdf](http://www.vsu.bg/upload/CIK_anketa.pdf)

**По 7.1.2.** Съществува функционираща система за връзка с алумни.

Във Висшето строително училище „Любен Каравелов” функционира Кариерен център (т.н. Център за информация и кариера), в който е назначен кариерен консултант (сертифициран по международната сертификационна програма Global Career Development Facilitator). Кариерният консултант събира, обработва и разпространява необходимата информация на студенти и кандидат-студенти на ВСУ „Л. Каравелов“, както и за свободни работни и стажантски места и информация за фирмите, които ги предлагат. От друга страна се формира база данни с автобиографии на студенти, които търсят свободни работни места или свободни стажантски позиции.

Друга дейност на ЦИК е събирането на информация за професионалната реализация и развитие на всички завършили студенти, техните телефони, електронни адреси и мнението им относно обучението във ВСУ. Във връзка с това, випускниците на ВСУ попълват анкетни карти. <http://www.vsu.bg/index.php?pid=104>

От 15 завършващи студенти, анкетирани през месец май 2014 г., 28.6 % работят по

специалността, а от 34 завършили, анкетирани през м. ноември 2014 г. – 47.1 %.

Студентите от ВСУ „Л. Каравелов“ участват в най-разпространената европейска анкета за професионална реализация и образование Trendence Graduate Barometer 2014. Тя се разпространява в 27 страни, в нея участват над 1000 университета и през 2014 г. е попълнена от над 500 000 студенти. Анкетата събира мнения на студенти от цяла Европа и проучва разликите и приликите между отделните страни. Участие в анкетата са взели 155 студенти от ВСУ. От анализа на анкетата ВСУ „Л. Каравелов“ отчита покачване на уменията на студентите и удовлетвореност сред тях от получените знания в сравнение с показателите от предходните години. Общата оценка за удовлетворението на студентите от университетската дейност във ВСУ е 3,6, която всяка година се увеличава (3,2 за 2013 и 3,00 за 2012 г.) в сравнение с Европа - 2,9 и България – 3,0. В анализа на анкетата е определен оптимистичен индекс при търсене на работа - 68% за ВСУ, спрямо 58,7% за България и 62,4% за Европа, което е индикатор за високо доверие на анкетираните студенти от ВСУ по отношение на професионалните перспективи. Сред най-привлекателните маркетингови дейности във ВСУ „Л. Каравелов“ студентите са посочили: обяви за стаж/нешатна работа, презентации на фирми, гостуващи лектори, покани за мероприятия извън университета, семинари във ВСУ, съвместни изследователски проекти с фирми и др.

Получените резултати от направените анкети показват, че голяма част от завършващите работят по специалността си, а част от тях повишават образованието си.

Преобладаващата част от анкетираните, независимо от годината на завършване, дават много добра оценка на подготовката си във ВСУ „Л. Каравелов“ и оценяват като успешен избора си на специалност и висше училище и считат, че ВСУ им е дало много добра възможност за реализация.

Оценката на фирмите, общините и браншовите организации за подготовката на завършващите специалност „Архитектура“ във ВСУ „Л. Каравелов“ е много добра, като теоретическата подготовка е оценена по-високо в сравнение с практическата и това е обяснимо в системата на висшето образование, където обемът на теоретичните знания е много по-голям от обема на практическите умения.

**По 7.1.3.** Поддържат се собствени информационни масиви за световните постижения в професионалното направление/специалността от регулираните професии и актуалността на учебния материал.

По линия на многостранното сътрудничество с редица Университети и архитектурни училища в Европа, по линията на програма Еразъм и Еразъм+ се поддържа база данни с линкове към техните интернет сайтове и учебни програми. Базата е достъпна за всички преподаватели и студенти чрез Интернет страницата на ВСУ.

Стратегията за интернационализация на ВСУ поставя международното сътрудничество като приоритет и част от всички дейности, осъществявани във ВСУ. В процесите на интернационализация вземат активно участие всички обучаеми, академичен състав, административен състав и служители, като се разчита на тяхната съпричастност в този процес. Дейностите, в които се търси сътрудничество с чуждестранни партньори също са описани: учебна дейност, научноизследователска дейност, публикационна и рекламна дейност, експертна и консултантска дейност, административно обслужване.

Информация за международната дейност ВСУ се предоставя чрез изготвяне на рекламни материали, провеждане на информационни дни и др., но най-голяма ефект имат многоезичният сайт на ВСУ и включването в сайта на главен раздел „Международна дейност“. Сътрудничеството с чуждестранни университети е описано на страницата „Партньорски организации“ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=240>, на която са поставени линкове към сайтовете на партньорите. ВСУ осъществява съвместна научноизследователска дейност с редица чуждестранни университети VIA University College ([www.viauc.com](http://www.viauc.com)) Дания, INSA de Strasbourg (Institut National des Sciences Appliquees) ([www.insa-strasbourg.fr](http://www.insa-strasbourg.fr)) Франция, Hochschule für Technik

und Wirtschaft Dresden ([www.htw-dresden.de](http://www.htw-dresden.de)) Германия, Riga Technical University ([www.rtu.lv](http://www.rtu.lv)) Латвия, Riga Building College ([www.rck.lv](http://www.rck.lv)) Латвия, University of Iceland ([www.hi.is](http://www.hi.is)) Исландия, Reykjavik University ([www.ru.is](http://www.ru.is)) Исландия, Warsaw University of Technology ([www.pw.edu.pl](http://www.pw.edu.pl)) Полша, Cranfield University ([www.cranfield.ac.uk](http://www.cranfield.ac.uk)) Обединено Кралство, Yildiz Technical University ([www.yildiz.edu.tr/en](http://www.yildiz.edu.tr/en)) Турция, Yeditepe University ([www.yeditepe.edu.tr](http://www.yeditepe.edu.tr)) Турция, University of Sarajevo ([www.unsa.ba](http://www.unsa.ba)) Босна и Херцеговина, Slovak University of Technology, ([www.stuba.sk](http://www.stuba.sk)) Bratislava Словакия, University of Zilina, ([www.uniza.sk](http://www.uniza.sk)) Словакия и др.

## **Стандарт 8 „Информация за обществеността“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 8.1.** „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по специалността от регулираните професии“

**По 8.1.1.** Съществува система за популяризиране на актуална и пълна информация за образователната, научноизследователската и художествено-творческа дейност на специалността от регулираните професии.

ЕГ установи, че на уеб-страницата на ВСУ „Любен Каравелов в раздел „Научна дейност“ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=1044> редовно се публикува и актуализира информация за образователната, научноизследователската, художествено-творческата дейност, регистър и съпътстваща документация. Научни семинари, книги на ВСУ, предстоящи конференции и др. Студентите, докторантите и преподавателите имат достъп и до най-новите постижения в областта, чрез научните бази данни, достъп да които предоставя Библиотеката.

Медийната политика включва: публикации относно изследователския потенциал на Архитектурния факултет в интернет страницата на ВСУ; активно участие в Интерарх и др. национални и международни събития; медийно отразяване на значими постижения на представители на академичния състав; отразяване в пресата на публикации за важни етапи от ежегодния календар на университетския живот – тържествено връчване на дипломите на студенти, публикуване на наградени дипломни проекти, успехи на студенти и докторанти в наши и международни конкурси и др.

**По 8.1.2.** Налична информация за „жизнения“ цикъл на обучението на студентите. Наръчници, пътеводители на студентите, правилници.

Всички етапи от „жизнения“ цикъл на обучението на студентите са организирани в съответствие със система от законови изисквания и вътрешно-университетски правила.

Приетите и публикувани на интернет страницата на ВСУ нормативни документи обхващат всички етапи – прием, развитие, обучение, дипломиране, признаване и сертифициране. Те включват: Справочник за кандидат студента, Правилник за приемане на студенти 2018, специалности за прием, Образуване на бала за специалностите 2018, Правилник за изготвяне и защита на дипломните работи, Правилник за учебната дейност, Ред за настаняване в общежитията, Правилник за организацията и дейността на Компютърно-информационния комплекс на ВСУ "Любен Каравелов" и др. Всички нормативни документи са достъпни на сайта на ВСУ: <http://www.vsu.bg/index.php?pid=1377>

**По 8.1.3.** Периодично се обявяват условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация, които предлага специалността Архитектура от регулираните професии.

ЕГ установи, че Архитектурният факултет осигурява всички условия и подкрепа, които са необходими за студентите да постигнат напредък в академичната си кариера и бъдеща професионална реализация. Съществуват ясни процедури по прием, признаване и завършване, отговарящи на целите на системата за висше образование: <http://www.vsu.bg/index.php?pid=83>. Политиките за достъп, процедурите и критериите за прием се прилагат последователно и

прозрачно. Осигурява се запознаване с институцията и учебните програми както чрез университетските информационни източници, така и чрез електронните медии. Чрез ЦИК се предоставя информация за възможностите за квалификация, реализация и връзка с браншовите организации <http://www.vsu.bg/index.php?pid=347> . Публикации на медиите са отразени и на сайта на ВСУ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=23> .

**По 8.1.4.** Популяризиране на научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели.

В Архитектурния факултет са създадени благоприятни условия за популяризиране на научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели.

На интернет страницата на ВСУ „Л. Каравелов“ в раздел Научна дейност (<http://www.vsu.bg/index.php?pid=1044>) редовно се публикува и актуализира информация за научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели. ВСУ „Л. Каравелов“ поощрява публикуване на резултатите от изследванията. Преподавателите се поощряват да публикуват своите изследвания съобразно критериите, за оценяване работата на преподавателите, заложи в „Правилник за атестиране на академичния състав“ .

Ежегодно провежданата международна научна конференция във ВСУ, участие с доклади на преподаватели, докторанти и студенти в национални и международни научни форуми, публикации в международни и български списания и сборници, издаване на учебници, монографии, ръководства и др. също са ефективна форма на разпространение на научноизследователските резултати.

**По 8.1.5.** Оповестяване на условията за мобилност на студенти и преподаватели.

Стратегията за интернационализация на ВСУ поставя международното сътрудничество като приоритет и част от всички дейности, осъществявани във ВСУ. В документа се посочва, че в процесите на интернационализация вземат активно участие всички обучаеми, академичен състав, административен състав и служители, като се разчита на тяхната съпричастност в този процес. Дейностите, в които се търси сътрудничество с чуждестранни партньори също са описани: учебна дейност, научноизследователска дейност, публикационна и рекламна дейност, експертна и консултантска дейност, административно обслужване.

Международна дейност на ВСУ се ръководи от Зам.-ректора по НД и С и координира от Експерт по международна дейност и сътрудничество. Информация за международната дейност на ВСУ се предоставя чрез изготвяне на рекламни материали, провеждане на информационни дни и др., както и чрез сайта на раздел „Международна дейност“ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=85> , където подробно са оповестени условията, възможностите и необходимата документация.

## **Стандарт 9 „Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 9.1.** „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по специалността от регулираните професии“.

**По 9.1.1.** Съществува система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес:

ВСУ „Л. Каравелов“ по отношение на качеството нормативно се осигурява от Вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението на академичния състав – наръчник по качеството и методическо ръководство за прилагане и се контролира от зам.-ректорите, декана и ръководителите на основните звена, както и на съответните отговорници по качеството, назначени със заповед на ректора. През 2017 г. със заповед на Ректора № 750/19.07.2017 г. е актуализиран състава на Комисията по качеството. Актуализирани са и правилата за повишаване качеството на обучение във ВСУ „Любен Каравелов“ със заповед на



ректора. Органите за оценяване и управление на качеството, които са включени в тази система съответстват на организационна структура на ВСУ и на определените процеси.

Основен документ, свързан с функционирането на системата за управление и контрол на качеството е Правилник за атестация на академическия състав във ВСУ „Л. Каравелов“. Правилникът е предназначен за атестация на академичния състав в съответствие с изискванията на чл. 57 (1) от ЗВО и вземане на управленски решения, свързани с неговото развитие.

Чрез проучване мнението на студенти, преподаватели и партньорски организации ВСУ анализира качеството на образователния процес включващ актуалността на учебните програми и потребностите от промяна, активна позиция на студентите в хода на тяхната подготовка, постиженията на студентите в хода на професионалната им подготовка, качеството на преподаване, съотнесено към съвременните изисквания за оличностяване на образователния процес, организацията и възможностите за динамична промяна на образователната среда, мнението на студентите за качеството на получените знания, съдържанието на учебния план, учебните програми, методите на преподаване и на тази основа перспективата за професионална реализация по специалността. Резултати от проучванията са достъпни на сайта на ВСУ [http://www.vsu.bg/upload/CIK\\_anketa.pdf](http://www.vsu.bg/upload/CIK_anketa.pdf)

ЕГ се запозна със Становище от Студентски съвет с изх.№ 149/15.07.2016 г. относно учебния план на специалност „Архитектура“, анкетни карти и доклади с анализ на резултати и препоръки на комисията по прилагане на ВСОПКО и АС на ВСУ, Протокол от среща на ЕГ с партньорски организации и ръководството на ВСУ, както и протоколи от ФС и АС за промяна на учебен план. които доказват че във ВСУ е създадена система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес.

**По 9.1.2.** Мониторинг на успеваемостта на студентите и предприети дейности за повишаването ѝ.

ВСУ анализира както успеваемостта на приетите студенти, така и успеваемостта им в процеса на обучение.

В катедрите, ФС и АС се провежда периодично обсъждане на успеваемостта на студентите и възможностите за повишаването и.

Пълнен анализ на учебната дейност, успеваемостта на студентите и възможности за повишаването и се отчитат и в Годишния доклад на декана на Архитектурния факултет, както и в Доклада на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ <http://www.vsu.bg/index.php?pid=81> .

## **Стандарт 10 „Циклично външно осигуряване на качеството“ и съответстващите му критерии, а именно:**

**Критерий 10.1.** „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по специалността от регулираните професии“.

Архитектурният факултет при ВСУ следва систематична политика на периодичен външен контрол за постигане на високи резултати в образователния процес. <http://www.vsu.bg/index.php?pid=260>

**По 10.1.1.** За специалността от регулираните професии „Архитектура“ регулярно се осъществяват процеси на самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво и се изпълняват направените препоръки. Архитектурният факултет при ВСУ следва систематична политика на периодичен вътрешен и външен контрол за постигане на високи резултати в образователния процес.

През 2006 г. с Решение на 40-то Народно събрание в структурата на училището е открит Архитектурен факултет по акредитиран проект, разработен съвместно с Международната академия по архитектура (ДВ, бр. 61/ 28.07.2006 г.). През 2009 г. с решение на Акредитационния съвет на НАОА е одобрен Проект за откриване на специалност от регулирана професия

„Архитектура” в Архитектурния факултет на ВСУ „Любен Каравелов” (Изх. №106/10.01.2009 г. на НАОА). С писмо изх. №390/02.04.2012 г. НАОА уведомява ръководството на ВСУ „Л. Каравелов” че е дадена програмна акредитация на специалност от регулираните професии “Архитектура” със срок 5 години на основание обща оценка на критериите 8.15 (осем цяло и петнадесет стотни) ВСУ получи от НАОА институционална акредитация със срок на валидност 5 години (Решение на Акредитационния съвет с Протокол №27/13.12.2012 г.) с оценка 8.63 и програмни акредитации на специалностите. С писмо изх. №376/18.03.2015 г. Националната агенция за оценяване и акредитация по САНК уведоми ВСУ „Любен Каравелов” за необходимостта от представяне на доклад за изпълнение на задължителните препоръки на НАОА от проведената процедура за програмна акредитация на специалност от регулираните професии “Архитектура” във Висше строително училище „Любен Каравелов. Докладът за изпълнение на препоръките, формулирани в решението на Постоянната комисия по технически науки и военно дело и Експертната група утвърдени от Акредитационния съвет на НАОА е обсъден и одобрен на заседание на АС на ВСУ „Л. Каравелов” с Протокол на АС на ВСУ №30./21.05.2015 г. С писмо изх. №995/09.10.2015 г. НАОА информира Ректора на ВСУ „Л. Каравелов”, че утвърждава доклада на ПК за САНК относно следакредитационното наблюдение и контрол по изпълнение на препоръките, формулирани в решението на Акредитационния съвет от 25.03.2012 г. и констатира, че Висшето строително училище „Любен Каравелов” - гр. София е изпълнило препоръки № 1, № 2 и № 5, изпълнява препоръки № 3 и № 6 и частично изпълнява препоръка № 4, формулирани в решението на Акредитационния съвет от 22.03.2012 г. при програмната акредитация. ВСУ “Л. Каравелов” следва да изпълни препоръка № 4 до следващата акредитация. Срокът на настоящата акредитация е с валидност 5 години – до м. март 2017 г.

Наличието на национална акредитация на програмата за обучение по регулираната специалност „Архитектура” е предпоставка за внасяне на делегиран акт пред Европейската комисия и Съвета на Европа от страна на държава-член на ЕС за нотифициране на диплома по архитектура, издадена от Европейски университет и/или висше училища с цел взаимно признаване на дипломите в съответствие с Директива 2005/36/ЕО за професионалните квалификации., изменена с Директива 2013/55/ЕС.

В настоящия момент програмата за обучение по архитектура и дипломата, която получават студентите завършили висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър” с професионална квалификация „архитект”, от Архитектурен факултет на ВСУ „Любен Каравелов” са нотифицирани с референтна година 2011 г.

Ежегодно се провежда вътрешна самооценка на учебния план, учебните програми и качеството на образователния процес в обучаващите катедри съвместно със студенти и представители на бизнеса, като се правят предложения за актуализацията им и за подобряване на качеството на обучението.

Редовно се правят доклади за самооценка, работи се систематично за потвърждаване на началната валидация чрез проведени редовни процедури и посещения на експертна комисия.

**По 10.1.2.** Специалността от регулираните професии „Архитектура” работи в конкурентна среда.

В страната има още три университета, предлагащи архитектурно образование: УАСГ, Нов български университет, София, ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна). Въпреки лидерството на УАСГ (според Рейтингова система на висшите училища в България на МОН, [www.rsvu.mon.bg](http://www.rsvu.mon.bg)), конкуренцията в сектора е изключително голяма. Към този национален стимул за усъвършенстване на учебните програми, планове и материална база се прибавя и конкуренцията на множество университети от страните членки на ЕС, които привличат студенти и от България.

Контактите на преподавателския състав на ВСУ с браншовите организации от отрасъл строителство – КСБ, КАБ, КИИП, са важен фактор за цялостното развитие и бъдеще на училището. Тази дейност се осъществява по различни направления, обхваща различни сфери и

нива. Връзките започват още на ниво средно образование, т.е. с професионалните гимназии по строителство и архитектура. От 2014 г. се провежда анкетно проучване на първокурсниците във ВСУ "Л. Каравелов", което да ориентира ръководството в подходите към студентите. Проучва се и мотивацията на първокурсниците за продължаване на образованието и за избора им да кандидатстват във ВСУ. Изучава се опитът на другите университети в България и чужбина, преподаващи архитектура. В училището съществува практика на базата на сравнителния анализ на конкурентната среда да се коригира политиката при провеждане обучението и особено при промени на учебните планове по специалности и учебните програми в съответните катедри. Изхождайки от изложеното, може да се твърди, че ВСУ успешно работи в конкурентна среда.

**По 10.1.3.** В състава на комисиите за семестриални и държавни изпити се канят преподаватели от други висши училища и потребители, с цел обратна информация за постиженията на студентите.

ЕГ се запозна с документи, посочващи че в Държавните дипломни комисии ежегодно се канят като наблюдатели представители на КАБ, САБ, МРРБ, като техните становища подпомагат отразяване на съвременните потребности в учебните програми от обхвата на специалността. В резултат на активно сътрудничество с браншовите организации и потребители на кадри регулярно се възлагат изследователски задачи и реални задания за дипломни проекти във факултета. Важен стимул за дипломантите е организирането на традиционна изложба с дипломни проекти, която приключва с награди от браншовите организации, институции и потребители на кадри.

Връзката на ВСУ със професионалната среда се осъществява и при съгласуване на квалификационните характеристики и учебни планове с потребителите на кадри, чрез участие на специалисти от фирмите при защита на курсови проекти, провеждане на производствена практика на студенти по архитектура в подходящи обекти, чрез презентации и срещи на специалисти от фирми със студенти.

**По 10.1.4.** Конкретни резултати, свързани с усъвършенстване на дейността на специалност от регулираните професии след САНК.

Усъвършенствани са основни показатели, свързани с новата критериална система на НАОА, базирана на стандарт ESG и по смисъла на чл.78, ал.3 от ЗВО. Поставено е началото на редовни външни и вътрешни одити на качеството, които се координират от комисия, назначена от ректора на ВСУ.

## Заклучение

**Въз основа на направените проверки, срещи с ръководството, преподаватели, студенти, работодатели и след обстоен анализ на представените документи по процедура за програмна акредитация на специалност от регулираните професии „Архитектура“, област на висше образование „Технически науки“, във Висшето строително училище „Любен Каравелов“, ЕГ счита, че има всички основания срокът на акредитацията да бъде продължен.**

Ръководител на ЕГ: .....  
проф. д-р арх. Антон Гугов

Член на ЕГ: .....  
доц.д-р арх. Елена Димитрова

Наблюдаващ процедурата член на ПК: .....  
доц. д-р арх. Боян Георгиев

**А. Задължителни таблици (попълват се от ЕГ)**

**Таблица 1.** Брой обучавани студенти в специалност Архитектура

Брой обучавани студенти в специалност Архитектура ОКС Магистър	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Редовно обучение	253	313	302	319	319	263
Общо (1+2+3):	253	313	302	319	319	263

**Таблица 3.** Брой преподаватели на първи ТД, осигуряващи обучението в ОКС „магистър“

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Преподаватели на първи ТД, от тях:	45	46	45	46	43	42
<i>Хабилитирани, в т.ч.:</i>	16	16	16	20	19	21
- Професор	3	4	4	5	5	5
- Доцент	13	12	12	15	14	16
<i>Нехабилитирани, в т.ч.:</i>	29	30	29	26	24	21
- гл. асистент / от тях д-р	3	4	5	3	3	4
- асистент	26	26	24	23	21	17

**Б. Други таблици, които да отразяват осигуреността на обучението**

**Таблица 4.** Обобщена справка по катедри за състава на преподавателите на ТД, които обслужват специалност „Архитектура” във ВСУ по възраст, академична длъжност и ОНС “доктор” през 2016-2017г.

Катедра	Ср. възр. год.	Асист/ преп.	Гл. Асист /ст.пр.	Образователни и научни ст.		Академична длъжност	
				Д.н.	ОНС Д-р	Проф	Доц
Градоустройство, теория и история на архитектурата	55 г.	6	-	1	5	1	5
Сградостроителство и архитектурни конструкции	54,5 г.	2	2	-	4	-	2
Информатика, визуални изкуства и комуникации	50 г.	1	4	-	4	-	3
Механика и математика – 4 преп. от състава.	52,5 г.	-	-	1	3	2	2
Ниско строителство - 3 преп. от състава.	58 г.	-	1	1	2	1	1
Строителни конструкции – 4 преп. от състава.	52 г.	2	-	-	2	-	2
Технология и	46 г.	-	2	-	2	-	2

мениджмънт на строителството – 4 преп.							
ОБЩО :	52,5 г.	11	9	3	22	4	17

**Таблица 5.** Брой на преподавателите, които обслужват специалност „Архитектура” на ТД във ВСУ, получили научна степен и назначение на академична длъжност „професор” и „доцент” за периода 2011 – 2017 год.

Период 2011–2017	Градоустройство, теория и история на архитектурата	Страдоустройство и архитектурни конструкции	Информатика, визуални изкуства и комуникации	Механика и математика	Ниско строителство	Строителни конструкции	Технология и мениджмънт на строителството	ОБЩО
<i>Научна степен:</i>								
Доктор на науките	1							1
Доктор	3	3	2		1		2	11
<i>Академична длъжност:</i>								
Професор	1			1				2
Доцент	4	1	2	1				8

**Таблица 6.** Обучавани докторанти по докторски програми в периода 2011 -2017 г по форма на обучение (*Попадащи изцяло или с част от обучението в периода*)

Докторски програми	ОБЩО	РД	Св	ЗПл	РД/О %
ТИА	4	1		3	25
ОАН	5		1	4	20
АСКСД	10	1	5	4	10
ТЛУГ	6	1	1	4	16,7
Общо	25	3	7	15	12

**Таблица 7.** Докторанти по докторски програми, зачислени в периода 2011-2017 г

Докторски програми	ОБЩО
ТИА	4
ОАН	5
АСКСД	10
ТЛУГ	6

Общо	25
------	----

**Таблица 8.** Дял на защитилите в периода 2011-2017 г. от зачислените в периода по научна специалност.

<i>Докторски програми</i>	<i>Общо зачислени</i>	<i>Защитили</i>	<i>Дял на защитилите %</i>
<b>ТИА</b>	<b>4</b>		<b>0</b>
<b>ОАН</b>	<b>5</b>		<b>0</b>
<b>АСКСД</b>	<b>10</b>	<b>2</b>	<b>20</b>
<b>ТЛУГ</b>	<b>6</b>	<b>1</b>	<b>16,67</b>
<b>Общо</b>	<b>25</b>	<b>3</b>	<b>12</b>

**Таблица 9.** Брой и относителен дял на преподавателите на първи ТД. Брой и относителен дял на преподавателите на втори ТД.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Преподаватели на първи ТД	45 95,75%	46 95,84%	45 93,75%	46 93,88%	43 95,56%	42 97,62%
Преподаватели на втори ТД	2 4,25%	2 4,16%	3 6,25%	3 6,12%	2 4,44%	1 2,38%

**Таблица 10.** Относителен дял на преподавателите с доказана научна компетентност по преподаваните дисциплини.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Брой преподаватели с доказана научна компетентност	16	16	16	20	19	21
Общ брой преподаватели	45	46	45	46	43	42
Относителен дял	35,55%	34,78%	35,55%	43,48%	44,18%	50%

**Таблица 11.** Кариерно развитие на преподавателите през последните 7 г.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Придобили звание „професор“	-	1	-	1	-	-
Придобили звание „доцент“	-	-	-	2	-	2
Придобили звание гл. асистент	-	1	1	2	-	4
Придобили степен „доктор на науките“	-	-	-	-	-	1

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Придобили степен „доктор”	-	1	1	2	1	4

**Таблица 12.** Брой реализирани изходящи и входящи мобилности на преподаватели.

Изходящи от ВСУ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Всичко
С цел преподаване	1	2	4	3	7	1	4	22
С цел обучение	1	-	-	-	-	1	-	2
Входящи във ВСУ с цел преподаване	-	-	-	3	-	-	-	3

**Таблица 13.** Участие на преподавателите и студентите в научноизследователската и художественотворческата дейност през 2011-2017

Научноизследователска и художественотворческата дейност през 2011-2017	Брой/дял
Относителен дял на студентите и докторантите, участници в национални и международни научноизследователски, художествено-творчески, изпълнителски и спортни дейности и проекти през последните 7 г./данните са за 2016-2017 г. при 263 студенти/	$174:263*100=66,16\%$
Относителен дял на преподавателите от професионалното направление /специалност от регулирана професия, участвали в национални и международни проекти през последните 7 г.	$38:44*100=86,36\%$